

Результати впровадження Проекту «Партнерство для розвитку міст»

#МістаТаЗміни: святкуємо успіхи

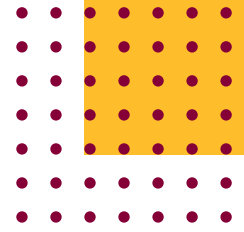

Видання підготовлено в рамках діяльності проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади.

Зміст видання є виключною думкою авторів і не обов'язково відображає офіційну позицію Міністерства міжнародних справ Канади.

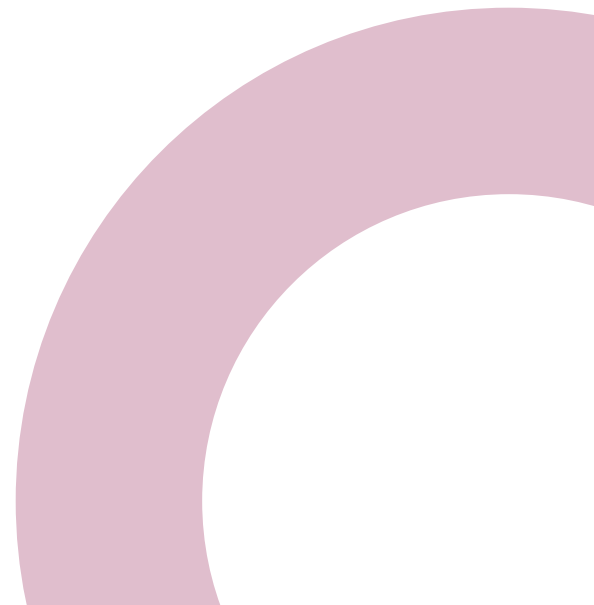
Будь-яку частину цього видання не може бути відтворено або використано в жодний спосіб без відповідного посилання на першоджерело та Проект ПРОМІС.

Повне відтворення тексту видання в будь-якій формі можливе лише з письмової згоди ФКМ і Проекту ПРОМІС.

Результати впровадження Проекту «Партнерство для розвитку міст»

#МістаТаЗміни: святкуємо успіхи

ЗМІСТ

	Слово директора Проекту ПРОМІС	03
	Про Проект ПРОМІС	04
1	Інструменти демократичного врядування	06
	1.1. Стратегічне планування як дорожня карта для процвітання міста	07
	1.2. З турботою про довкілля	12
	1.3. Відкритість влади: інструменти демократичного врядування	16
	1.4. Удосконалення та доступність адміністративних послуг	32
	1.5. Муніципальний брендинг і маркетинг	36
	1.6. Розвиток туризму	41
	1.7. Фонд підтримки ініціатив із демократичного врядування та розвитку, 2015–2020	44
2	Інклюзивний розвиток бізнесу	47
	2.1. Розвиток малого й середнього підприємництва. Підтримка бізнес-інфраструктури	48
	2.2. Інклюзивне підприємництво	52
	2.3. Жіноче підприємництво	58
	2.4. Бізнес-асоціації як адвокати малого й середнього бізнесу	62
	2.5. Фонд сприяння розвитку малих та середніх підприємств	66
3	Децентралізація та міжвідомча співпраця	70
	3.1. Залучення інвестицій для забезпечення конкурентоспроможності	71
	3.2. Професійний розвиток працівників ОМС і майбутніх муніципальних лідерів	74
	3.3. Розбудова спроможності Асоціації міст України	77
	3.4. Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад	80
	3.5. Підтримка гендерних ініціатив	82
	Команда	84
	Депозитарій знань Проекту ПРОМІС	86

Ми підготували це видання, щоб поділитись успіхами Проекту ПРОМІС, яких вдалося здобути у співпраці із 16 містами-партнерами в Україні впродовж 2015–2021 років.

Спільно з представниками органів місцевого самоврядування, бізнесу та громадськості ми активно працювали над зміцненням муніципального сектору, допомагали містам упроваджувати модель ефективного демократичного врядування та всебічно сприяли прискоренню їхнього економічного розвитку. Сміливо можна сказати, що результати, яких ми досягли, уже змінили світ місцевого самоврядування в Україні й надалі вони житимуть своїм життям, спираючись на передані представникам громад ресурси та знання.

Це грандіозне задоволення – бачити, як наша підтримка й напрацювання допомогли українським громадам створити надійну опору для якісних змін та розширити перспективи для їх зростання. З радістю ділимося успішними історіями про #МістаТаЗміни, розповідаючи про результати роботи на реальних прикладах.

Олександр Кучеренко
Директор Проекту ПРОМІС

Про Проект ПРОМІС

З квітня 2015 року до березня 2021 року Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади впроваджувала проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС). Мета хоча й амбітна, але доволі проста – зміцнення муніципального сектору, упровадження ефективного демократичного врядування та прискорення економічного розвитку міст в Україні.

Для успішної реалізації своїх ініціатив та ефективного поширення розроблених практик Проект ПРОМІС заручився підтримкою надійних партнерів, якими стали Асоціація міст України, Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Національна академія державного управління при Президентові України, Фонд Східна Європа, польсько-українська фундація співпраці ПАУСІ, представництво Transparency International в Україні.

Ми працювали за **трьома ключовими напрямками**:

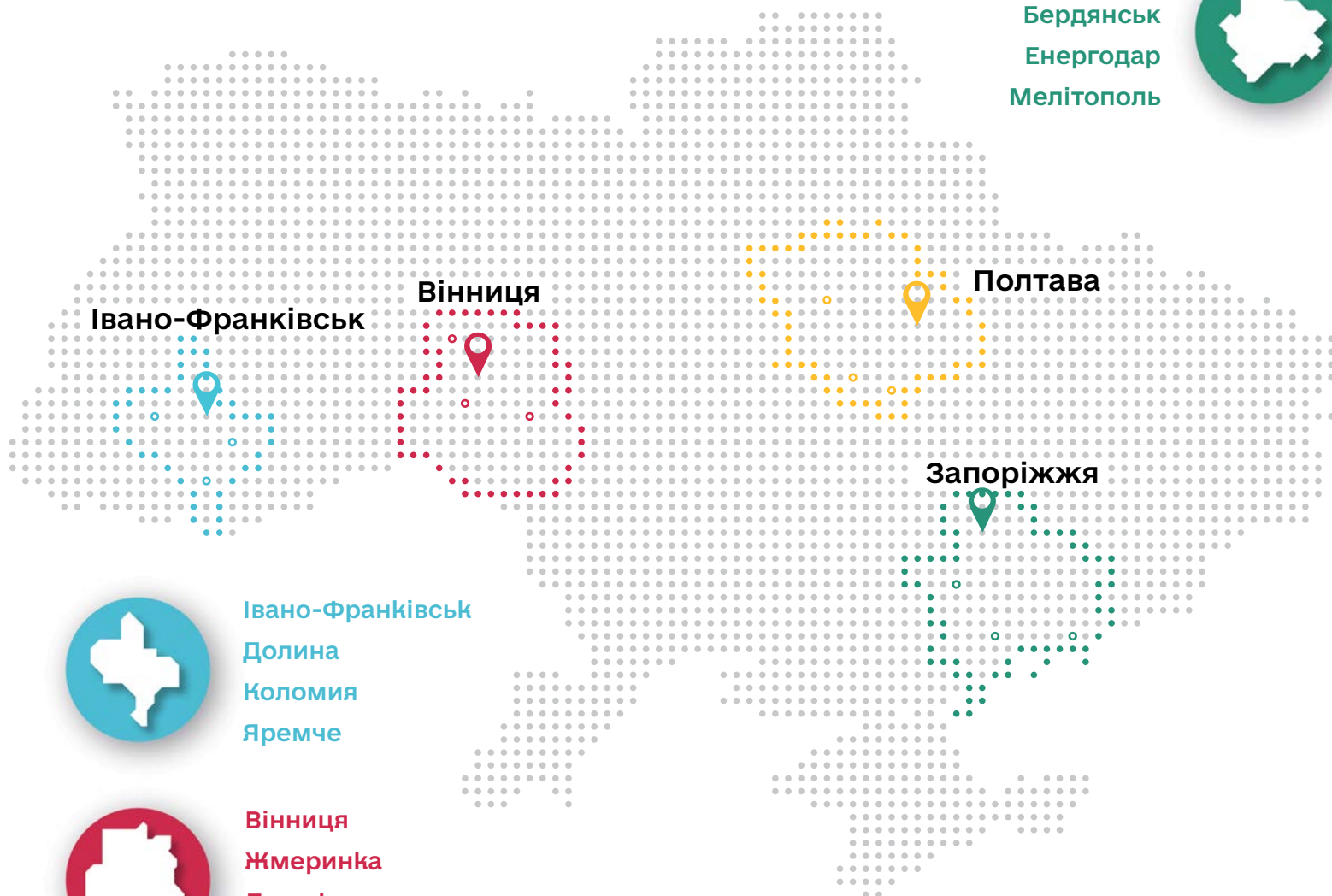
- 1** запроваджували модель «відкритого урядування» задля прозорості та ефективності ухвалення рішень органами місцевого самоврядування;
- 2** зміцнювали потенціал сектору малих і середніх підприємств задля забезпечення місцевого економічного розвитку;
- 3** поліпшували співпрацю між різними рівнями влади задля розвитку децентралізації, зміцнення спроможності органів місцевого самоврядування та залучення інвестицій.

16 міст-партнерів із 4 областей України

Полтава
Горішні Плавні
Миргород
Кременчук

Запоріжжя
Бердянськ
Енергодар
Мелітополь

Івано-Франківськ
Долина
Коломия
Яремче

Вінниця
Жмеринка
Ладизин
Хмільник

1

ІНСТРУМЕНТИ ДЕМОКРАТИЧНОГО ВРЯДУВАННЯ

Прозора система врядування — це водночас і принцип, і основа якісного функціонування місцевого самоврядування. Така необхідність — максимально враховувати потреби громадян і давати їм можливість у легкий спосіб долучитися до формування й ухвалення рішень на місцевому рівні — визріла поступово під час побудови демократичних процесів та інституцій в Україні.

Тож експерти Проекту ПРОМІС, дослідивши світовий та український досвід упровадження стандартів демократичного управління, **сформували інтегровану модель відкритого врядування Проекту ПРОМІС**, що передбачає залучення громадян до планування й ухвалення рішень, прозорість і підзвітність діяльності органів місцевого самоврядування, а також надання якісних адміністративних послуг. Використання цієї моделі не лише забезпечує більшу відкритість влади перед громадою, а й допомагає побудувати довірливі відносини з населенням, тим самим підвищивши ефективність врядування.

1.1. Стратегічне планування як дорожня карта для процвітання міста

Уся діяльність Проекту ПРОМІС у містах-партнерах була чітко структурованою, цілісною і послідовною. Жодних хаотичних чи випадкових рішень. Міцною опорою для поступового розвитку громад стали розроблені для них стратегічні документи.

Стратегічне планування – це створення спільного бачення майбутнього й системного шляху до управління змінами, що стає можливим лише в разі досягнення консенсусу в усій громаді. Віримо, що потрібно не лише враховувати інтереси різних груп зацікавлених осіб, а й узгоджувати та збалансовувати їх.

Серед важливих ініціатив, що були реалізовані в тісному партнерстві з Проектом ПРОМІС, варто відзначити створення Стратегії розвитку Кременчука на період до 2028 року. Саме цей документ експерти Проекту визнали найкращим серед усіх подібних програмних документів, які було розроблено в інших містах України. Завдяки систематизації, плануванню та глибокому аналізу різноманітних складників життєдіяльності міста у Стратегії вдалося вибудувати єдине бачення щодо перспективних напрямів розвитку кременчуцької громади. Розроблена Стратегія містить послідовний план дій, який дає чітке уявлення, чого саме наша громада прагне досягти в майбутньому.

На мою думку, планування є основою та передумовою для успішної реалізації будь-якої ідеї чи проекту. Від того, наскільки якісно та змістовно ми закладемо цю основу зараз, залежить подальший розвиток і добробут усієї нашої громади. Не менш важливою функцією стратегічного планування є можливість деталізовано презентувати потенціал міста перед нашими вітчизняними та зарубіжними друзями й партнерами. Адже місто, яке чітко ставить перед собою завдання та послідовно виконує їх, завжди матиме переваги в налагодженні зовнішньої співпраці.

Віталій Малецький

**Міський голова
Кременчука**

Розробка стратегічних документів міст-партнерів тривала в середньому від 9 до 12 місяців, і кожна стратегія визначила напрям розвитку міста щонайменше на 5 років. Тип стратегії ми обирали з огляду на потреби місцевої громади: це міг бути економічний розвиток, підвищення конкурентоспроможності чи зростання окремих сфер – наприклад, туризму.

Працюючи над стратегіями розвитку міст, ми застосовували експертно-громадський підхід. Тож у кожному місті було створено робочі групи, до яких входили представники влади, бізнесу, громади. Водночас методологічну підтримку всього процесу здійснювали експерти.

Усі без винятку рішення в робочих групах ухвалювали відкрито на основі консенсусу. Таким чином, процес стратегічного планування започатковував партнерство між місцевою владою, підприємцями та громадськими організаціями в містах-партнерах. Така спільна робота сприяє не лише об'єднанню громади, а й публічному розподілу зобов'язань.

Стратегії розвитку
міст-партнерів

Громада Коломиї допомогла владі визначитися зі стратегією сталого розвитку міста на десятиріччя

Прикладом вдалої кооперації влади, громади та бізнесу у стратегічному плануванні розвитку міста є історія Коломиї. Об'єднані бажанням творити якісні зміни у своїй громаді, її мешканці справді активно долучилися до процесу планування розвитку міста, де надалі будуть гармонійно поєднані інноваційна промисловість, висока якість життя та безпечне довкілля. Процес роботи над стратегією постійно висвітлювали в місцевих і регіональних ЗМІ, а всі засідання проводили у відкритому режимі. До створення стратегії вдалося залучити майже 60 осіб: представників органів місцевого самоврядування, комунальних підприємств, бізнесу, організацій громадянського суспільства, мешканців міста. Загалом вони подали понад 90 ідей проєктів щодо місцевого розвитку, подолання актуальних для громади проблем, залучення додаткових ресурсів, започаткування партнерств, покращення міського іміджу.

Містам-партнерам ми рекомендували регулярно поширювати інформацію про перебіг процесу стратегічного планування та презентувати не лише кінцеві результати, а й проміжні напрацювання, спонукаючи так жителів громад надсилати свої зауваження чи пропозиції. Абсолютно в усіх випадках дотримуємося позиції, що важливо почути думку буквально кожного зацікавленого мешканця щодо стратегічних напрямів розвитку громади, ключових цілей і способів їх досягнення.

Проекти всіх стратегій розвитку було фіналізовано з урахуванням конструктивних зауважень громадськості, після чого подано на розгляд та ухвалення міським радам. Їх затвердження не лише забезпечило містам чіткий і деталізований план сталого розвитку, а й сприяло залученню необхідних ресурсів для реалізації визначених програм і заходів.

Також Проект ПРОМІС започаткував дієву систему моніторингу та впровадження стратегій: у кожному місті створено спеціальні комітети із залученням представників влади, бізнесу і громадськості, які й продовжують надалі забезпечувати належний рівень контролю за реалізацією програмних документів. Вони регулярно відстежують як ефективність виконання конкретних завдань, так і їх релевантність стратегічним цілям розвитку громади.

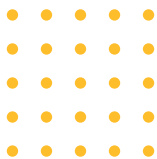
1.2. З турботою про довкілля

До стратегічного планування ми підходили з розумінням того, що довкілля кожної громади є складною багатофункціональною системою і її оптимальний стан залежить від зважених рішень місцевої влади, узгоджених із громадою. Адже сьогодні запорукою високої якості життя у громаді є його збалансований розвиток, де рівнозначно враховані як соціально-економічні, так і екологічні інтереси.

Тому в усіх 16 містах-партнерах Проекту ПРОМІС було проведено Стратегічну екологічну оцінку (СЕО) стратегій розвитку, завдяки чому громади могли спрогнозувати, чи матиме реалізація запланованих заходів негативний вплив на довкілля, а якщо так — то запобігти цьому.

Ми першими в Україні запровадили практику розроблення екологічних паспортів міст. Це невеликі аналітико-довідкові видання, що містять узагальнені структуровані дані про стан довкілля в окремій громаді та інформацію про ключові екологічні проблеми території, які потребують вирішення. За підтримки Проекту ПРОМІС екопаспорти розроблено для Кременчука та Івано-Франківська.

Крім підтримки міст у розробленні стратегій розвитку та їх стратегічних екологічних оцінок, ми сприяли втіленню ініціатив, ідеєю яких є екологічна збалансованість. Власне, це наскрізна тема всієї діяльності Проекту ПРОМІС.

Охорона довкілля як ключовий напрям стратегії міста: досвід Запоріжжя

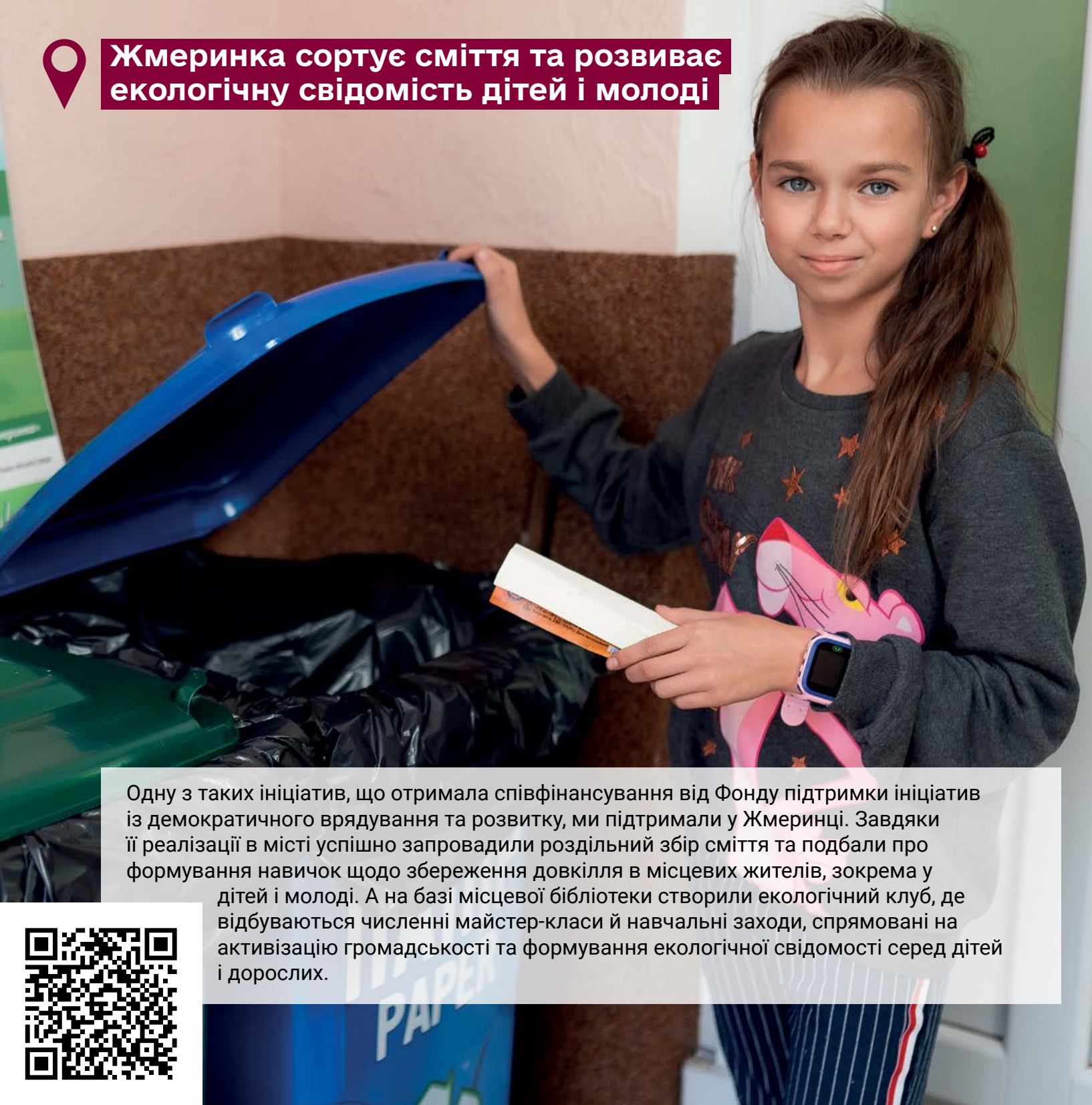

Питання стану довкілля показово виокремилось у процесі стратегічного планування розвитку Запоріжжя – одного з найбільших промислових центрів України та Східної Європи. Завдяки співпраці з Проектом ПРОМІС під час розроблення стратегії розвитку міста, громаду Запоріжжя нарешті почули щодо наболілої теми – стану довкілля. Місцеві жителі та представники громадських організацій, які активно долучилися до процесу стратегічного планування, наполягли на врахуванні екологічних аспектів у подальшому розвитку міста. У результаті численних дискусій громадськість відстояла свою позицію: охорону довкілля було визначено одним із ключових напрямів розвитку Запоріжжя на наступне десятиліття.

Жмеринка сортує сміття та розвиває екологічну свідомість дітей і молоді

Одну з таких ініціатив, що отримала співфінансування від Фонду підтримки ініціатив із демократичного врядування та розвитку, ми підтримали у Жмеринці. Завдяки її реалізації в місті успішно запровадили роздільний збір сміття та подбали про формування навичок щодо збереження довкілля в місцевих жителів, зокрема у дітей і молоді. А на базі місцевої бібліотеки створили екологічний клуб, де відбуваються численні майстер-класи й навчальні заходи, спрямовані на активізацію громадськості та формування екологічної свідомості серед дітей і дорослих.

Майданчик для роздільного

збору побутових відходів

ПЛАСТИК

- ✓ ПЛАСТИКОВИ ПОСІД, ПОПІДНИ
- ✓ ПОПЕТАЛЕНОВІ ПАКЕТИ
- ✓ ЗАРІВКА ПЛІВКА
- ✓ ТАРА З ПІД ПОБУТОВОЇ КІМІ

ПАПІР

- ✓ КАРТОН, БІЛИЙ ПАПІР
- ✓ ПАКРОВАЛЬНІ КОРОБКИ
- ✓ ПАПЕРОВІ ПАКЕТИ
- ✓ ЖУРНАЛИ, ГАЗЕТИ, ФІЛЕРИ

СКЛО

- ✓ СКЛЯНІ ПЛІВКИ, БАНИ
- ✓ СКЛЯНА ТАРА ТА СТОПІВ
- ✓ ФЛАНДИ

Проект «Роздільний метод збирання твердих побутових відходів – запорука чистоти у місті Жмеринка»

ПРОМІС

PLEDDG

FCM

Canada

Міністерство екології та ядерної безпеки України

Живи в гармонії з природою!

СКЛО
GLASS

ПАПІР
PAPER

За підтримки Проекту ПРОМІС для Жмеринки було придбано 50-літрові та 120-літрові контейнери для сортування пластику, скла й паперу, які розмістили у 26 закладах міста: міській раді, садочках, школах, бібліотеці та інших бюджетних організаціях.

1.3. Відкритість влади: інструменти демократичного врядування

Індекс демократичності міст

У 2019 році Проект ПРОМІС здійснив моніторинг стану впровадження інструментів місцевої демократії у містах-партнерах. Ми хотіли проаналізувати, як ефективно органи місцевого самоврядування залучають мешканців до планування й ухвалення рішень, наскільки прозорою та відкритою є їхня діяльність і як звітують посадовці про свою діяльність перед громадою.

Найвищий рівень демократичності в містах-партнерах

Хмельник

Вінниця

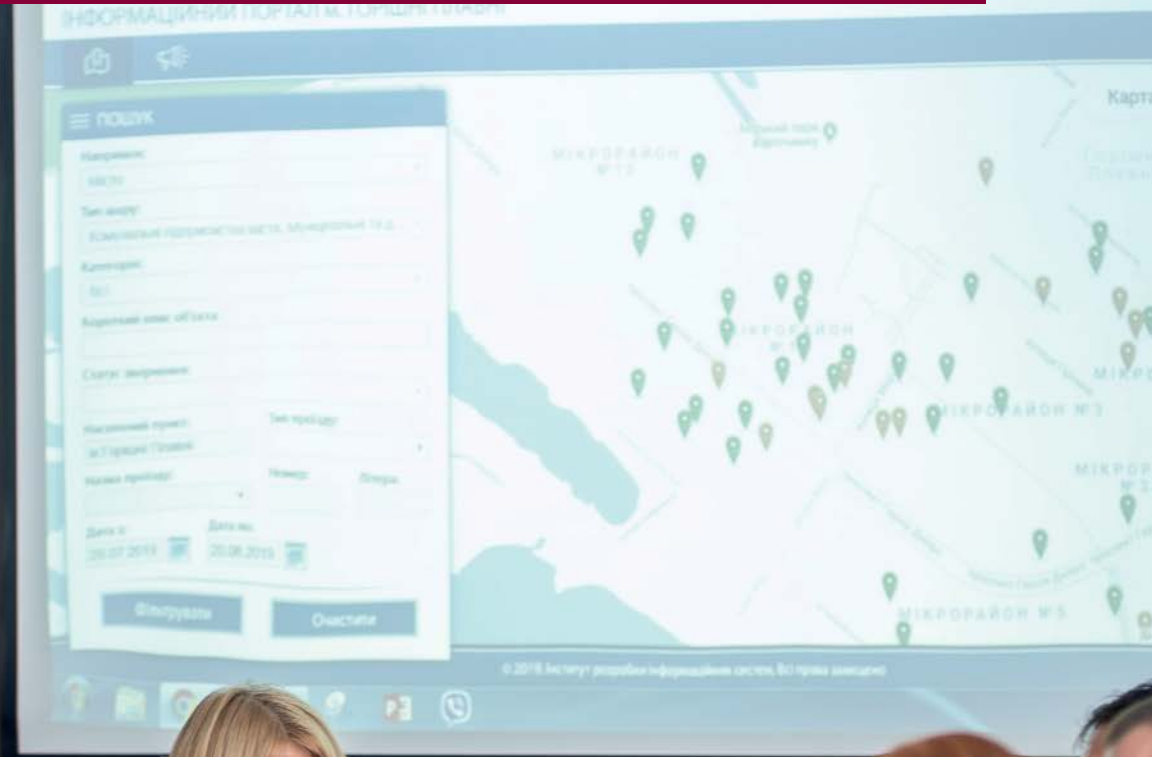

Івано-Франківськ

В межах налагодження диджиталізації процесу спілкування між органами влади, комунальними структурами та населенням у містах-партнерах успішно розпочали використання електронних петицій, системи «Відкрите місто», громадського бюджету.

У Горішніх Плавнях переходять на диджитал: інформаційний портал міста розширює свої можливості

А в Горішніх Плавнях було створено інформаційний портал, який став дієвим інструментом для зворотного зв'язку містян до служб міста. За підтримки Проекту ПРОМІС платформу вдосконалено й наповнено новим функціоналом. Сьогодні портал забезпечує мешканцям Горішніх Плавнів комплексний доступ до інформаційних матеріалів, інтерактивну взаємодію з представниками муніципальної влади, сприяє ефективній кооперації різних рівнів влади під час виконання ними службових обов'язків.

Громадський бюджет

На наше переконання, партиципаторне бюджетування є надзвичайно важливим інструментом демократичного врядування, адже дає можливість усім без винятку громадянам брати участь у розподілі коштів місцевого бюджету через створення проектів для вирішення питань місцевого значення та голосування за них. А тому Проект ПРОМІС ініціював запровадження цієї практики в 15 містах-партнерах.

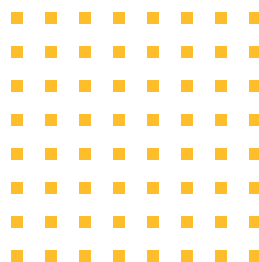
15
міст

5
років

229,8
млн грн

вартість підтриманих
громадських
проектів

Першими в Україні ми розробили практику шкільного громадського бюджетування, завдяки якому громади можуть ефективно використовувати кошти, передбачені на розвиток закладів освіти з максимальним урахуванням інтересів школярів і їхніх батьків. Охоплено три міста-партнери (Вінницю, Кременчук, Івано-Франківськ), що розпочнуть запровадження проектів шкільного громадського бюджету вже у 2021 році.

Уп'яте по 1,5 млн гривень — громадський бюджет Бердянська працює на благо міста

Починаючи з 2016 року в Бердянську щорічно виділяють 1,5 млн грн на фінансування громадських проектів, які стали переможцями відкритого та прозорого конкурсу. Мешканці міста виявляють високу ініціативність: за 5 років сумарно на розгляд подано 272 громадські проекти, близько 40 з яких уже реалізовано. Міська влада Бердянська дбає про те, щоб електронне врядування в місті активно розвивалося, тому працює над максимальним поширенням інформації про інструменти е-демократії серед місцевого населення. За підтримки Проекту ПРОМІС у місті реалізували комплексну промоційну кампанію щодо популяризації бюджету участі. Навіть попри спричинену пандемією COVID-19 економічну кризу, втілення громадського бюджету міська влада ніколи не брала під сумнів: у 2020 році активність громадян у поданні проектів зростає аж на 35 %, і це сприяє утриманню на належному рівні кооперації з громадою, творенню якісних змін у місті спільними зусиллями.

На фото: тренер Сучасного медичного тренінгового центру у Бердянську. Тренувальне обладнання для надання першої медичної допомоги було закуплено в рамках реалізації бюджету участі в місті.

Платформа «Відкрите місто»

Проект ПРОМІС допоміг 8 українським містам запровадити використання системи «Відкрите місто», завдяки чому жителі можуть звертатися до місцевої влади в електронному форматі. Це значно спрощує комунікацію та дає змогу налагодити ефективний зворотний зв'язок між заявниками й відповідальними службами міста.

Енергодар упроваджує інструменти е-демократії: влада відкрито співпрацює з громадянами

Енергодар – одне з міст, яких Проект ПРОМІС підтримав у впровадженні «Відкритого міста». Він став 24-м із 82 міст України, які приєдналися до платформи. Завдяки цьому інструменту небайдужі енергодарці можуть поліпшити умови проживання у своєму місті, розміщуючи повідомлення про актуальні соціально важливі проблеми, як-от ремонтні роботи (покрівель житлових будинків, пішохідних доріжок, автомобільних доріг, дитячих майданчиків, систем опалення, водо- й електропостачання в під'їздах чи окремих квартирах), відновлення роботи ліфтів, освітлення тощо. Використання платформи допомагає громадянам ефективно вирішувати локальні питання, самоорганізовуватися й налагоджувати дієву співпрацю як із місцевою владою, так і з комунальними підприємствами.

Електронна торгова система ProZorro.Продажі

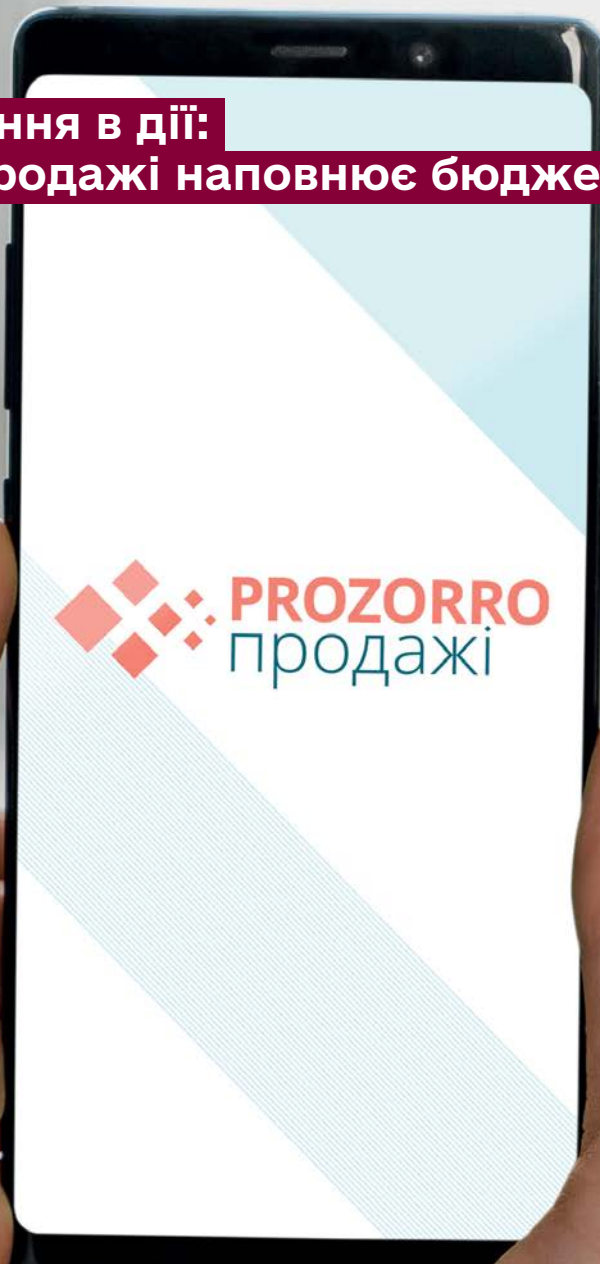
ProZorro.Продажі вже п'ятий рік поспіль працює в Україні та забезпечує зручний і абсолютно прозорий процес продажу об'єктів державної та комунальної власності, усуваючи таким чином корупційні ризики. Підтримуючи втілення принципів відкритого та прозорого врядування в українських громадах, ми провели в Запоріжжі, Полтаві, Вінниці та Івано-Франківську навчальні сесії, присвячені використанню системи ProZorro.Продажі. Отже, працівники органів місцевого самоврядування, ЗМІ та громадські активісти отримали чітке розуміння того, як працює система та як за допомогою неї можна збільшити доходи місцевих бюджетів.

Ефективне врядування в дії: система ProZorro.Продажі наповнює бюджети громад

Усі міста-партнери Проекту ПРОМІС уже продають комунальне майно через систему ProZorro.Продажі. Одним із ключових показників ефективності системи є середнє збільшення стартової ціни лоту під час аукціону. Узагальнено по країні ця цифра на сьогодні перевищує 33 %, що означає, що конкуренція між покупцями зростає. До прикладу, в Івано-Франківську впродовж останніх двох років через систему ProZorro було продано комунального майна на суму 28,16 млн грн.

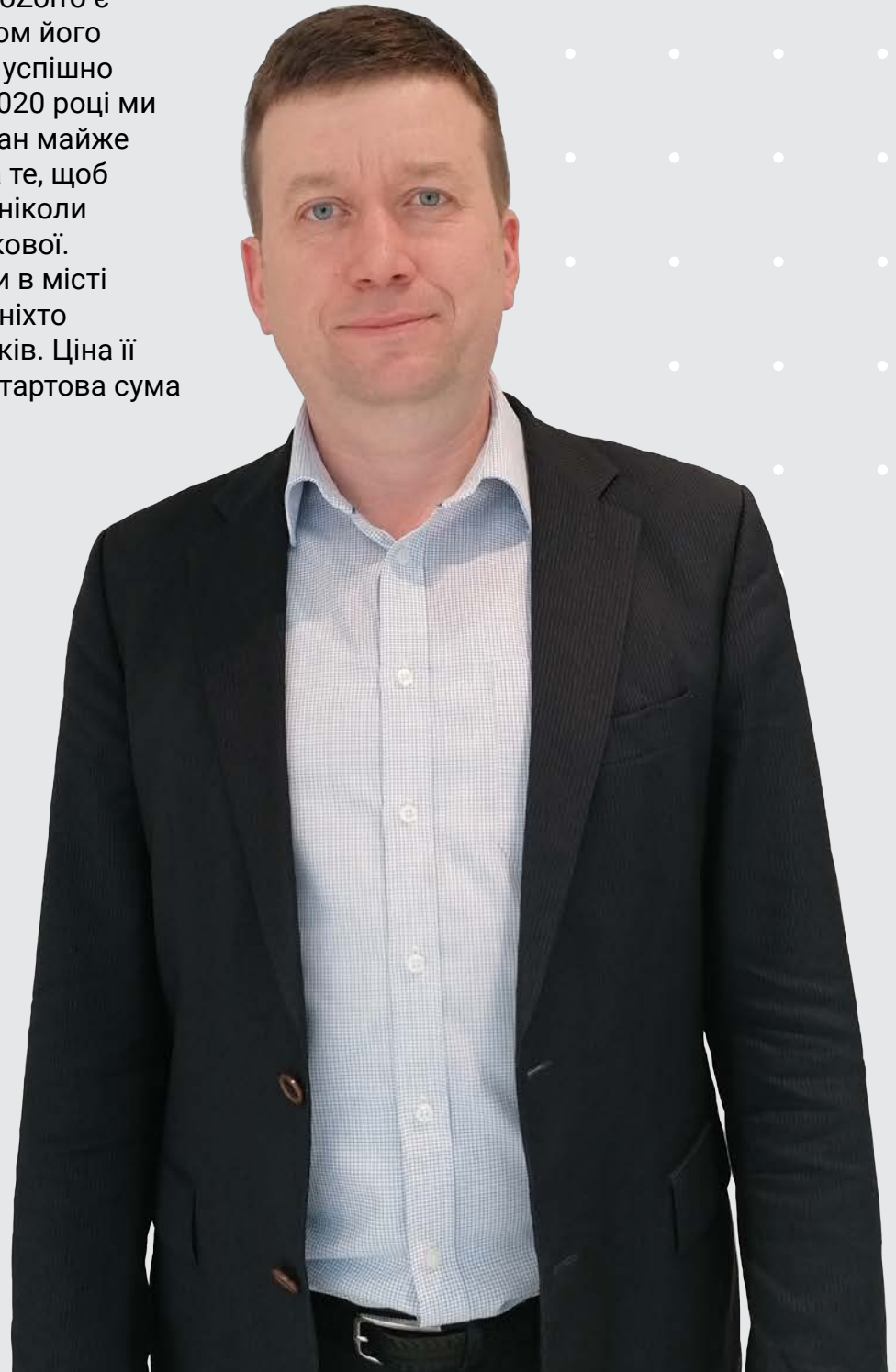

Якщо ставити перед собою завдання поповнити міський бюджет, то продаж через ProZorro є ефективним методом його виконання. Завдяки успішно проведеним торгам у 2020 році ми у Франківську вже перевиконали план майже в шість разів. Завжди вболіваємо за те, щоб міські об'єкти було продано дорого, ніколи не зменшуємо ціну нижче від початкової. Наприклад, у квітні цього року продали в місті будівлю площею понад 1100 м², яку ніхто не використовував більше ніж 10 років. Ціна її реалізації сягнула 11 млн грн, хоча стартова сума була майже вдвічі меншою.

Ігор Гриненько

**Директор Департаменту
комунальних ресурсів
Івано-Франківської
міської ради**

Прозорість місцевих бюджетів і гендерно орієнтоване бюджетування

У 2018 році Проект ПРОМІС уперше провів вимірювання прозорості місцевих бюджетів у 16 українських містах. У 2019 році оцінювання відбулося повторно, щоб відстежити ефективність упровадження методології та втілення напрацьованих рекомендацій. Ми ставили собі за мету допомогти органам місцевого самоврядування налагодити довірливі відносини з громадянами, а це можливо лише за умови дотримання принципів відкритості та прозорості бюджетних процесів.

383

рекомендації

надано органам
місцевого
самоврядування

43,9%

рекомендацій
упроваджено

Найвищий рівень прозорості у містах-партнерах

Вінниця

Хмельник

Кременчук

Акцентуючи на важливості ведення гендерно чутливої політики у громадах, Проект ПРОМІС допомагав містам-партнерам упроваджувати гендерно орієнтоване бюджетування. Ми провели тренінги для працівників структурних підрозділів міських рад, де вони навчалися розробляти бюджет з урахуванням гендерних аспектів, і надали містам-партнерам експертний супровід під час проведення гендерного бюджетного аналізу.

Вінниця: системні рішення для збільшення бюджетної прозорості

Яскравий приклад послідовного вдосконалення бюджетних процесів продемонструвала Вінниця – місто, яке випереджає інші українські громади в різних сферах і, зокрема, щодо відкритості місцевої влади. Експерти відзначають, що навіть під час першого циклу оцінювання було помітно, що бюджетний процес у місті відбувається на досить високому рівні. На той час у національному рейтингу «Індекс прозорості місцевих бюджетів» Вінниця посіла 5-те місце з-поміж 37 міст, що були охоплені кампанією вимірювання. Але вінничани не зупинилися на досягнутому, і завдяки втіленим рекомендаціям експертів у 2019 році індекс Вінниці зріс на 18 %, тож місто здобуло першість за бюджетною прозорістю серед усіх міст-партнерів Проекту ПРОМІС.

Комунікації органів місцевого самоврядування

За підтримки Проекту ПРОМІС для чотирьох українських міст було розроблено комунікаційні стратегії, покликані сформувати ефективну інформаційну взаємодію органів місцевого самоврядування з населенням, представниками громадських організацій і підприємцями. Мета цих стратегій доволі проста – сформувати зрозумілий образ і стійкий інтерес мешканців до діяльності місцевої влади та водночас налагодити зрозумілу й послідовну комунікацію з містянами.

4

комунікаційні
стратегії

Івано-Франківськ

Коломия

Хмельник

Бердянськ

Пандемія COVID-19 кинула всім нові виклики. Зокрема, спонукала переглянути комунікаційні інструменти та вдосконалити якість онлайн-взаємодії. Тож ми забезпечили серію вебінарів із кризових комунікацій для міст-партнерів, щоб удосконалити навички доступного інформування цільових аудиторій, покращити зв'язки з мас-медіа та комунікації в соціальних мережах під час кризи.

Після завершення вебінарів із кризових комунікацій ми почали шукати шляхів покращення комунікації з громадою. Для мене надзвичайно важливо, щоб жителі цікавилися життям міста, знали про актуальні проблеми, досягнення й успіхи. Маємо більш інтенсивно інформувати громадян, ініціювати зустрічі, залучати до діалогу, налагоджувати співпрацю з громадськими об'єднаннями, спілкуватися з молоддю на принципах «рівний – рівному». І використовувати слід різні канали комунікації, доступні для наших мешканців. Адже, коли інформації недостатньо, виникають запитання, домисли, критика та зрештою несприйняття. Ми вирішили розширити канали спілкування з громадою: створили Telegram-канал і Viber-спільноту. Почали поступово змінювати комунікацію міської ради й робити акценти на соціальних медіа. Раніше фокусувалися на офіційному сайті міста, але тепер розуміємо, що вкрай важливо йти в ногу із часом, щоб бути актуальними та мати контакт із громадою.

Сергій Редчик

**Міський голова Хмельника
у 2015–2020 роках**

**У Миргороді вдосконалюють
комунікацію з громадою: у місті
запрацювала локальна
FM-радіостанція**

Завдяки підтримці Проекту ПРОМІС у рамках Фонду підтримки ініціатив із демократичного врядування та розвитку, у Миргородському районі було успішно вирішено проблему функціонування локального радіомовлення: із червня 2020 року на частоті 96,9 МГц тут слухають «Миргород FM». Раніше місцеві мешканці послуговувалися дротовим радіомовленням, яке останніми роками не працювало через свій застарілий стан. Поступово його відключили в усіх навколишніх селах. Тож селяни, а особливо люди старшого віку, залишилися без доступу до інформації, яку звикли отримувати, власне, через радіо. За підтримки Проекту ПРОМІС було придбано необхідне технічне обладнання, що дало можливість запустити оновлене радіомовлення на базі міської телестудії «Миргород». Запуск місцевої FM-станції не лише вирішив питання своєчасного та повноцінного інформування громадськості, а й заповнив прогалини в комунікації з місцевою владою. Тепер містяни та мешканці прилеглих громад Миргородського району можуть безкоштовно дізнаватися найсвіжіші новини та, зокрема, отримувати актуальну інформацію про важливі рішення міської ради.

1.4. Удосконалення та доступність адміністративних послуг

Проект ПРОМІС ішов у ногу з процесом децентралізації, тому одним із ключових пріоритетів став розвиток і вдосконалення системи надання адміністративних послуг: ми доклали максимум зусиль, щоб зробити ці процеси в містах-партнерах якісними та доступними. Зокрема, допомагали працівникам центрів здобувати нові знання, підтримували облаштування зручних приміщень, формували належну інфраструктуру в ЦНАПах, щоб послуги ставали якомога «ближчими» до своїх замовників.

Задля цього спочатку для нас було важливо виявити реальний стан надання адміністративних послуг у громадах і об'єктивно оцінити його. У 2017–2018 роках у всіх містах-партнерах ми провели комплексні експертні оцінювання, за результатами яких надали відповідні рекомендації органам місцевого самоврядування. Це стало основою для ухвалення необхідних управлінських рішень і дієвим способом поліпшення якості надання послуг. На початку 2020 року ми проаналізували й підсумували стан упровадження містами наданих рекомендацій.

Оцінювання якості надання адміністративних послуг і роботи ЦНАП

Крім фінансування ініціатив, спрямованих на вдосконалення роботи ЦНАПів у містах-партнерах, Проект ПРОМІС приділяв багато уваги навчанню працівників центрів і представників органів місцевого самоврядування, які займаються питаннями адміністративних послуг. Ми підтримали проведення навчальних поїздок до Польщі, Естонії та Канади, де представники українських міст змогли запозичити досвід іноземних колег у сфері відкритого врядування та надання якісних адміністративних послуг.

У Кременчуці відкрили перший в Україні Центр професійного навчання команд ЦНАПів

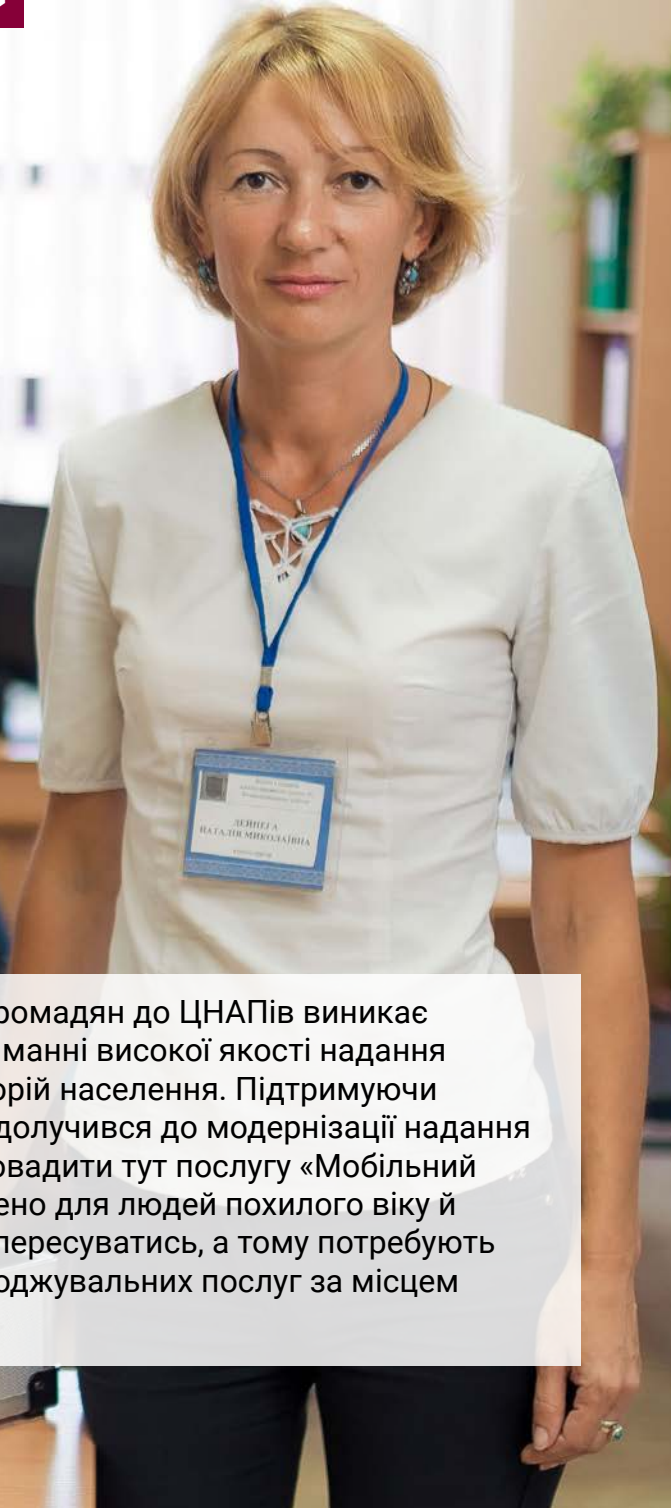

А у 2020 році Проект ПРОМІС допоміг створити у Кременчуці перший в Україні Центр професійного навчання працівників ЦНАПів. Саме Кременчуцький ЦНАП вважають одним із найкращих в Україні — досвід його роботи вже не перший рік є прикладом для аналогічних структур в інших містах і регіонах. До його становлення й розвитку Проект ПРОМІС долучався протягом кількох років. Ми допомогли облаштувати нові робочі місця та проводили для працівників центру різноманітні навчальні заходи. У 2020 році забезпечили простір сучасним обладнанням для комфортного проведення очних і дистанційних навчальних ініціатив. Оскільки на тлі пандемії COVID-19 стрімко зросло значення онлайн-комунікацій, нове устаткування дало змогу працівникам ЦНАПів швидко адаптуватися до нових реалій, не втрачаючи ефективності: комфортно проводити вебінари, відеоконференції та інші освітні активності.

Адміністративні послуги стають ще доступнішими: сервіс «Мобільний адміністратор» віднедавна працює і в Запоріжжі

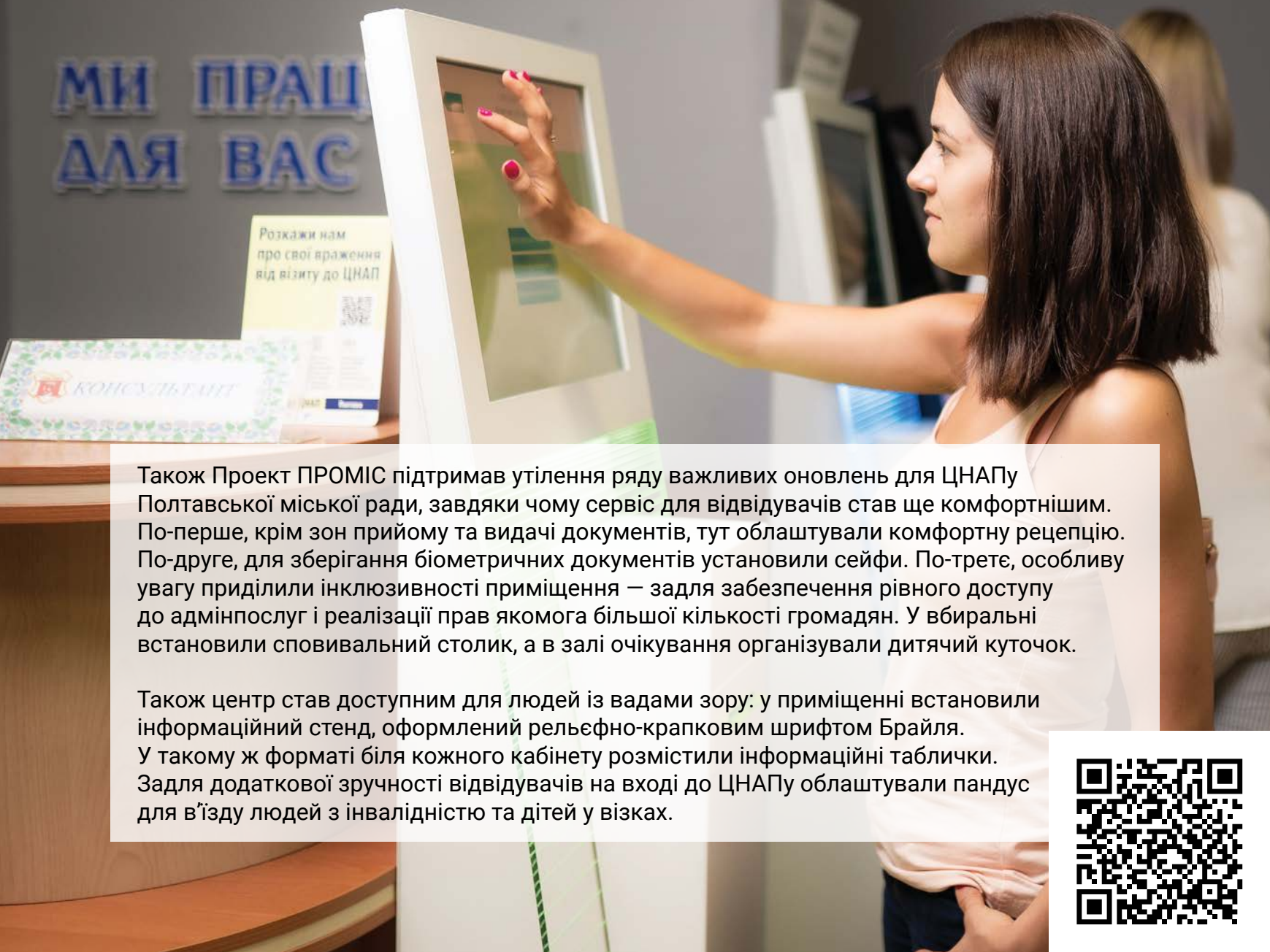

Разом із постійним збільшенням кількості звернень громадян до ЦНАПів виникає потреба не лише в розширенні мережі центрів і підтриманні високої якості надання послуг, а й у зростанні доступності їх для різних категорій населення. Підтримуючи розвиток інклюзивного середовища, Проект ПРОМІС долучився до модернізації надання адміністративних послуг у Запоріжжі та допоміг запровадити тут послугу «Мобільний адміністратор». Цей унікальний сервіс створено для людей похилого віку й осіб з інвалідністю, які не здатні самостійно пересуватись, а тому потребують отримання адміністративних і дозвільно-погоджувальних послуг за місцем проживання.

Комфорт, якість, спрощення процедур: ЦНАП Полтавської міської ради удосконалюється

Також Проект ПРОМІС підтримав утілення ряду важливих оновлень для ЦНАПу Полтавської міської ради, завдяки чому сервіс для відвідувачів став ще комфортнішим. По-перше, крім зон прийому та видачі документів, тут облаштували комфортну рецепцію. По-друге, для зберігання біометричних документів установили сейфи. По-третє, особливу увагу приділили інклюзивності приміщення – задля забезпечення рівного доступу до адмінпослуг і реалізації прав якомога більшої кількості громадян. У вбиральні встановили сповивальний столик, а в залі очікування організували дитячий куточок.

Також центр став доступним для людей із вадами зору: у приміщенні встановили інформаційний стенд, оформлений рельєфно-крапковим шрифтом Брайля. У такому ж форматі біля кожного кабінету розмістили інформаційні таблички. Задля додаткової зручності відвідувачів на вході до ЦНАПу облаштували пандус для в'їзду людей з інвалідністю та дітей у візках.

1.5. Муніципальний брендинг і маркетинг

За підтримки Проекту ПРОМІС для міст-партнерів було розроблено маркетингові стратегії та бренди, які допомагають громадам не лише ідентифікувати свою унікальну ідентичність, а й ефективно її демонструвати. Як стратегії, так і бренди відображають сприйняття території самими мешканцями, адже створено їх лише в умовах активного діалогу з представниками органів місцевого самоврядування та громади. У кожній громаді вони сприяють формуванню цілісного іміджу території, активізації інвестиційних процесів, підвищенню конкурентоспроможності місцевого бізнесу й покращенню рівня життя мешканців.

11

маркетингових
стратегій

6

візуалізацій
брендів

Івано-Франківськ
◀ місто для життя ▶

Вінниця

Місто ідей: у чому секрет успіху бренду Вінниці

Ще один успішний приклад маркетингу міста демонструє Вінниця. Тут концепція бренду оформилась у слоган «Вінниця – місто ідей», що вдало підкреслює ідентичність громади сьогодні: місто з величезним потенціалом, де в комфортній і затишній атмосфері будь-які ідеї здатні прорости в успішний бізнес чи громадську ініціативу. Крім сучасного логотипу, створеного на основі історичного гербу міста, дизайнери розробили для Вінниці систему шрифтів Vinnytsia City, яка метафорично поєднала в собі багату історію міста з його постійним прагненням до інновацій. Спостерігаючи за вінничанами, бачимо, як креативні підходи до вирішення завдань, виражена аналітика міських потреб, згуртованість громади та ініціативність місцевої влади сприяють справді ефективному розвитку міста.

Як мелітопольці просувають бренд свого міста

Мелітопольці проявили особливий ентузіазм під час виконання заходів маркетингової стратегії, а їхню практику експерти визнали однією з найкращих серед міст-партнерів Проекту ПРОМІС – насамперед за комплексність і зростаючі оберти втілення спільно розроблених ініціатив. Співпраця міської влади з громадою тут не обмежилась участю мешканців у розробленні маркетингової стратегії, а повноцінно продовжилася на етапі її реалізації.

Зокрема, завдяки Проекту ПРОМІС у місті запустили інноваційний проект – Школи амбасадорів, яка за своєю суттю є спеціальними курсами для тих, хто хоче володіти актуальною інформацією про своє місто та готовий популяризувати міський бренд через різні канали комунікації. І на цьому не спинились: мелітопольці активно просувають бренд свого міста через розповсюдження друкованих видань і відеороликів, організацію фестивалю «Черешнево», участь у масштабних виставках та конференціях.

SMART-туризм: уся інформація про Івано-Франківськ в одному мобільному додатку

Для Івано-Франківська ми допомогли розробити маркетингову стратегію та бренд міста, а також підтримали створення мобільного додатка «Відвідай Івано-Франківськ», що сприяє зростанню привабливості міста для туристів. Тепер для кожного гостя чи мешканця Івано-Франківська доступна зручна безкоштовна програма, що містить карту міста, інформацію про історичні пам'ятки, культурно-мистецькі події, транспортну систему, готелі, заклади харчування, розважальні й торговельні центри, а також контакти екстрених служб, лікарень і консульств. Мобільний додаток став не лише практичним інструментом для інтерактивного знайомства мандрівників із містом, а й зручною довідкою для місцевих жителів, адже тут акумульовано контакти всіх департаментів міської ради, інформацію про ухвалені місцевою владою рішення, налаштовано повідомлення про готовність документів, замовлених у Центрі надання адміністративних послуг.

1.6. Розвиток туризму

У стратегічному плануванні розвитку міст Проект ПРОМІС завжди орієнтувався на реальні ресурси й потреби громад, тож однією зі сфер, якій приділили особливу увагу, став туризм. Туристична галузь є важливою частиною економіки міст-партнерів Проекту ПРОМІС, тому системне її процвітання стало для нас пріоритетом. Ми **допомогли розробити стратегії розвитку туризму для трьох міст-партнерів: Вінниці, Яремче та Хмельника**. У стратегічних напрямках росту в кожній громаді зроблено акценти на формуванні та просуванні локальних туристичних продуктів, розвитку відповідної інфраструктури та поліпшенні якості послуг і комунікацій у галузі.

Скандинавська ходьба, лижі, катамарани й байки: Хмільник оновлює пропозицію для туристів

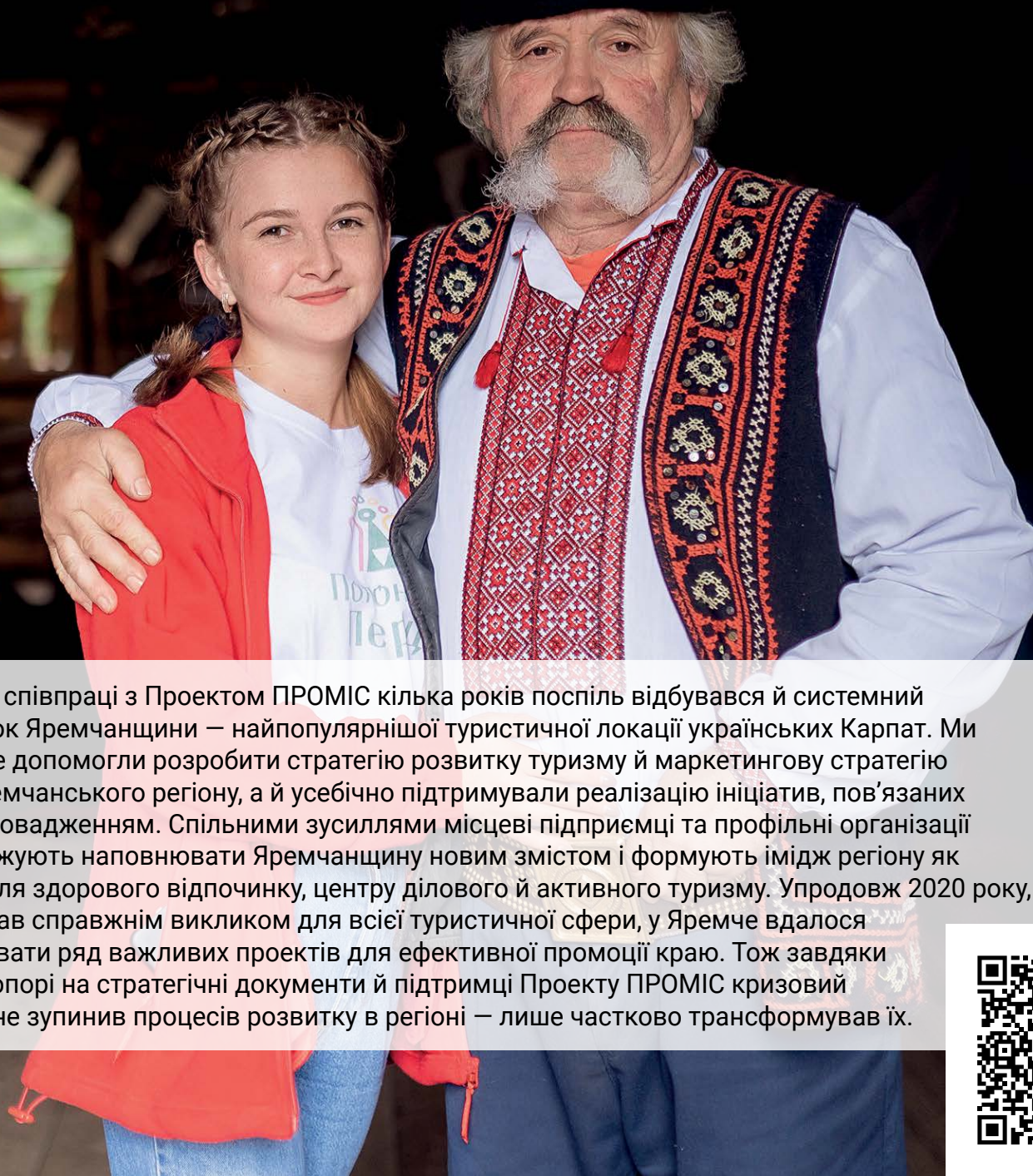

Приклад Хмільника — одного з найпопулярніших лікувальних курортів України — засвідчує, як зважений стратегічний підхід дає поштовх для розкриття туристичного потенціалу та створює передумови для економічного піднесення міста. Попри постійний потік відпочивальників до санаторно-курортних закладів, останніми роками у Хмільнику туристична сфера потребувала ґрунтовних змін й оживлення: відповідні послуги місцевого малого та середнього бізнесу не були систематизовані, їх слабо рекламували й вони не давали бажаних прибутків. Комплексна співпраця з Проектом ПРОМІС допомогла оновити місцеву туристичну галузь і запустити цілком новий виток її росту.

Стратегічний підхід, системне навчання та промоція: на Яремчанщині розвивають туристичну сферу

У тісній співпраці з Проектом ПРОМІС кілька років поспіль відбувався й системний розвиток Яремчанщини – найпопулярнішої туристичної локації українських Карпат. Ми не лише допомогли розробити стратегію розвитку туризму й маркетингову стратегію для Яремчанського регіону, а й усебічно підтримували реалізацію ініціатив, пов'язаних із їх запровадженням. Спільними зусиллями місцеві підприємці та профільні організації продовжують наповнювати Яремчанщину новим змістом і формують імідж регіону як місця для здорового відпочинку, центру ділового й активного туризму. Упродовж 2020 року, який став справжнім викликом для всієї туристичної сфери, у Яремче вдалося реалізувати ряд важливих проектів для ефективної промоції краю. Тож завдяки міцній опорі на стратегічні документи й підтримці Проекту ПРОМІС кризовий період не зупинив процесів розвитку в регіоні – лише частково трансформував їх.

1.7. Фонд підтримки ініціатив із демократичного врядування та розвитку, 2015–2020

Прагнучи збільшити ефективність міст-партнерів у впровадженні демократичного врядування та допомогти їм втілювати спільно напрацьовані стратегії розвитку, Проект ПРОМІС створив Фонд, з якого було профінансовано 18 проектів на суму ~6340 тис. грн. Для кожного проекту було передбачено підтримку в розмірі до 400 тис. грн на умовах співфінансування. Фонд став одним з інструментів практичного сприяння системному зростанню громад, адже ми підтримували втілення саме тих ініціатив, які міста запланували в межах упровадження їхніх стратегічних документів. Результати всіх реалізованих проектів мають довгостроковий характер, а отже й надалі будуть давати користь містам та їхнім мешканцям.

Обсяг співфінансування

Міста-партнери

453,3
тис. CAD

≈9 млн
66 тис. грн

Проект ПРОМІС

317,0
тис. CAD

≈6 млн
340 тис. грн

Хаб «Місто змістів» — вінницька платформа для розвитку міста

У рамках Фонду підтримки ініціатив із демократичного врядування та розвитку було надано вагому підтримку для «Міста змістів» — осередку і справжнього драйвера соціальної активності у Вінниці. У 2018 році для хабу було підбрано оптимальну модель формування партнерств, що сприяло поступовому приєднанню до його діяльності десятків громадських організацій. З експертною підтримкою Проекту ПРОМІС для «Міста змістів» було розроблено стратегію розвитку, брендингову платформу, комунікаційну стратегію та бізнес-план, концепція якого передбачає самоокупність діяльності інституції. Результатами розроблення бізнес-плану стали маркетингова стратегія, бізнес-модель і фінансовий план діяльності. Ми допомогли сформулювати чіткі завдання та пріоритети для хабу, окреслити основні напрями роботи і провести ефективну інформаційно-просвітницьку кампанію.

Відкрите врядування в м. Яремче: міська рада перейшла на електронну систему голосування

У Яремче Проект ПРОМІС підтримав утілення ініціативи, головними здобутками якої стали повністю оновлений зал засідань міської ради та встановлена система електронного голосування «Рада Голос». По-перше, ми допомогли створити у громаді комфортні умови не лише для роботи депутатів і членів виконавчого комітету, а й для мешканців, які беруть участь у житті міської ради. Адже зал засідань у Яремче виконує відразу кілька ролей: тут відбуваються планові сесії міської ради, наради, громадські слухання, а також прийом громадян для вирішення їхніх особистих питань. По-друге, ми допомогли зробити процес голосування в раді більш оперативним, зручним й абсолютно прозорим. Для повноцінної роботи системи «Рада Голос» допомогли придбати спеціальне обладнання і провести навчальні заходи щодо грамотного користування ним.

2

ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК БІЗНЕСУ

Для забезпечення місцевого економічного розвитку Проект ПРОМІС системно допомагав містам-партнерам нарощувати потенціал сектору малого й середнього бізнесу. Ми всебічно сприяли зростанню місцевих підприємств: створювали інституції підтримки бізнесу, підвищували кваліфікацію підприємців, допомагали реалізовувати програми органів місцевого самоврядування з підтримки бізнесу. У кожному місті працювали над формуванням сприятливого бізнес-клімату, акцентуючи на важливості підтримки підприємниць, інклюзивних ініціатив, а також захисту довкілля. Завдяки цьому вдалось розвинути підприємницьку інфраструктуру у громадах та вибудувати ефективне трисекторне партнерство між представниками бізнесу, влади і громадського активу.

2.1. Розвиток малого й середнього підприємництва. Підтримка бізнес-інфраструктури

Для міст-партнерів ми допомогли розробити 21 важливий стратегічний документ, що відображає насамперед плідну співпрацю та порозуміння між представниками малого й середнього бізнесу, органів місцевого самоврядування та громади. Створені програми стали дороговказами для міст і допомагають реалізовувати чітку та дієву політику, ухвалювати послідовні рішення задля підвищення ефективності функціонування малого й середнього бізнесу, посилення експортної діяльності та покращення бізнес-середовища загалом.

У містах-партнерах Проект ПРОМІС здійснив 32 експрес-аналізи бізнес-середовища, що дало змогу виявити й дослідити проблеми місцевого рівня, які перешкоджають розвитку підприємництва. Після цього ми підготували рекомендації щодо їх ефективного й оперативного усунення або ж мінімізації. У 2020 році експрес-аналізи засвідчили очевидні покращення бізнес-клімату у громадах завдяки реалізації розроблених для них програм розвитку.

Наша підтримка українських міст завжди була комплексною та різнобічною: не просто допомагали під час розробки стратегічних документів, а й разом із містами втілювали заплановані в рамках програм ініціативи, роблячи таким чином власний внесок у розвиток громад і довгострокове розширення їхніх перспектив.

У Долині пасічники об'єднались, щоб із медом найвищої якості вийти на закордонні ринки збуту

У Долині Проект ПРОМІС допоміг місцевим пасічникам повноцінно підготуватися до виведення бджолопродукції на експорт, а також зберегти та розвивати реліктову карпатську породу бджіл. По-перше, ця тема стала актуальною для міста через чисельність малих підприємців, зацікавлених у вигідній реалізації власної продукції. По-друге, у місті розпочалось облаштування заводу з автоматичними лініями фасування меду та продуктів ягідництва – сертифіковані товари надалі продаватимуть за кордон під єдиною торговою маркою. Тож ми провели маркетингові дослідження закордонних ринків, створили виробничий центр зі штучного запліднення маток бджіл і лабораторію для контролю за якістю сировини й компонентів. Також для місцевих підприємців організували тренінги щодо ведення бізнесу, навчили інструментального осіменіння маток і грамотного використання бджолиного пилку. Весь комплекс реалізованих заходів допоможе бджолярам досягти успіху в експорті високоякісної продукції.

30 тисяч доларів на мрію: у Запоріжжі фінансують бізнес-ідеї молодих підприємців

investment business school

investment business school

IBS.INNOVATIONS ONLINE 2020

\$30 000

інвестицій в найкращий проєкт

YES, YOU CAN

У 2020 році в Запоріжжі Проєкт ПРОМІС підтримав проведення бізнес-школи Investment Business School. Innovations, у межах якої мешканці міста мають нагоду не лише безкоштовно освоїти основи підприємницької діяльності, а й презентувати власні бізнес-ідеї, найкращі з яких отримують фінансову підтримку. Упродовж 15 тижнів учасники школи досліджували маркетинг, продаж, бізнес-планування, операційне управління, фінанси та юридичні аспекти ведення бізнесу. Переможцями IBS.Innovations 2020 стали найбільш інноваційні та перспективні, на думку експертів, бізнес-проєкти — онлайн-школа іноземних мов, мобільний застосунок для роботи з блогерами та маркетингове агентство, де будуть працевлаштовані люди з інвалідністю. Серед авторів проєктів буде розподілено інвестицію в розмірі 30 тис. дол. США.

Global Genesis

GLOBAL GENESIS

investment.business.sch

«Innovations 2020» в м. Запоріжжі реалізовано за підтримки Міністерства міжнародних справ Канади, фінансованою Урядом Канади через Фонд сприяння міжнародній торгівлі та інвестиціям у місті (Проєкт ПРОМІС), Проєкт ПРОМІС, впроваджено за підтримки Міністерства міжнародних справ Канади.

Івано-Франківськ: Промприлад.Реновація задає тренди у взаємодії креативних бізнесів

В Івано-Франківську ми зробили вагомий внесок у зростання інноваційного простору Промприлад.Реновація. За останні роки Промприлад, облаштований на базі старого заводу, став не просто популярною локацією для проведення навчальних, презентаційних і мережових публічних заходів, а одним із ключових осередків для представників креативних індустрій в Україні – місцем, де активно формуються нові ідеї та змісти. За підтримки Проекту ПРОМІС тут обладнали новий конференц-зал, провели цикл навчальних заходів для підвищення компетенцій місцевих підприємців, а також розробили й установили комунікаційно-навігаційну систему Lokki, що покликана полегшити взаємодію підприємців творчих індустрій.

2.2. Інклюзивне підприємництво

Ми завжди робили акцент на важливості розбудови інклюзивного бізнес-середовища, де кожна людина має можливість реалізувати себе, маючи за приклад для українських громад ефективну канадську політику в цій сфері. Задля цього Проект ПРОМІС підтримав створення та розвиток шести соціальних підприємств у містах-партнерах, подбавши водночас і про забезпечення сприятливими умовами для подальшого сталого розвитку.

Ми приділили особливу увагу процесам залучення до економічного життя незахищених верств населення або людей, які потрапили у кризові обставини, адже вони часто опиняються поза ринком праці та потребують не точкової допомоги, а системного створення видимих для них перспектив.

Задля розвитку соціального підприємництва в Україні Проект ПРОМІС активно впроваджував культуру якісного нетворкінгу з інклюзивного розвитку, створюючи для соціальних підприємців, представників влади та громадського сектору можливості регулярно навчатися та обмінюватися практичним досвідом. У межах проведення системної просвітницької роботи з питань соціального бізнесу ми організували для представників міст-партнерів навчальні поїздки до Польщі, Канади та в межах України.

Починаючи з 2017 року за підтримки Проекту ПРОМІС відбулось 4 міжнародні конференції з інклюзивного розвитку бізнесу, в яких взяли участь 355 теоретиків та практиків соціального підприємництва. Ці заходи збирали довкола себе сотні засновників та управлінців малих і середніх підприємств, представників органів влади, громадських організацій, іноземних представництв, проектів міжнародної технічної допомоги, щоб привернути увагу до питань бізнес-інклюзії, підвищити обізнаність щодо новітніх підходів до соціального бізнесу та проаналізувати успішні українські й міжнародні приклади бізнес-інновацій, що змінюють суспільство.

Також зробили внесок у становлення та розвиток соціального підприємництва в Україні, створивши безкоштовний курс «Соціальне підприємництво та конкурентоспроможність», який став доступним для всіх охочих на початку 2019 року.

Коломия – майстерня з пошиття екосумок

трудова зайнятість для молоді з інвалідністю

Вінниччина – тепличне господарство

соціалізація та трудова зайнятість для молоді з важкими формами інвалідності

Полтава – швейне підприємство

навчання та працевлаштування жінок, які постраждали від насильства, внутрішньо переміщених, звільнених із місць позбавлення волі, колишніх алко- й наркозалежних

6 НОВИХ СОЦІАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Вінниця – міні-кав'ярня «Кульбабка»

працевлаштування людей з інвалідністю

Мелітополь – швейне підприємство

навчання та працевлаштування жінок з інвалідністю, постраждалих від насильства, внутрішньо переміщених

Запоріжжя – зварювальний цех

працевлаштування демобілізованих ветеранів АТО

Тепличне господарство на Вінниччині: молоді люди з інвалідністю вирощують квіти, зелень, пряні трави, овочі та розсаду

За підтримки Проекту ПРОМІС на Вінниччині облаштували тепличне господарство, яке стало частиною соціальних майстерень Асоціації «Відкриті серця». Ще з 2012 року тут допомагають із соціалізацією та трудовою зайнятістю молодим людям із важкими формами інвалідності. Проект ПРОМІС допоміг повністю обладнати безбар'єрний простір теплиці та наповнити її необхідним для вирощування рослин устаткуванням. Проте найважливішим завданням було створення повноцінного навчального простору для молоді з інвалідністю. Тепер на базі теплиці організовано вісім робочих місць: молоді люди працюють із групою супроводу почергово згідно з індивідуальними графіками. Ініціатори проекту не лише успішно запровадили інклюзивну модель зайнятості, а й активно передають досвід її побудови колегам з інших міст і регіонів.

Мелітополь: соціальне підприємство шиє засоби захисту для лікарів

У 2020 році за підтримки Проекту ПРОМІС у Мелітополі відбувся запуск швейного соціального підприємства «Зшити круто», де працевлаштовують жінок із вразливих груп: постраждалих від насильства, внутрішньо переміщених, безробітних, з інвалідністю та інших. На таку ідею мелітопольців надихнув успішний досвід схожого підприємства в Полтаві, створеного з ініціативи БО «Світло надії». Реплікація досвіду полтавчан підтверджує, що формат соціального бізнесу може успішно функціонувати й давати позитивний соціальний ефект. Жінки в Мелітополі шитимуть текстильну продукцію як для українського ринку, так і на експорт. У період розгортання пандемії COVID-19 вони вже встигли пошити близько тисячі медичних костюмів і більш ніж дві тисячі масок для міської інфекційної лікарні.

У Запоріжжі вирішують проблему із працевлаштуванням демобілізованих ветеранів АТО

Проект ПРОМІС не стояв осторонь проблем ветеранів і спрямовував ресурси, зокрема, і на підтримку ініціатив, що допомагають учасникам АТО й ООС отримати потрібну кваліфікацію та роботу. Саме такий проект – сфокусований на допомогу демобілізованим у поверненні до звичного життя – було реалізовано в Запоріжжі. Тут створили навчальний центр перекваліфікації ветеранів АТО за спеціальністю «Газоелектрозварювальник» і обладнали виробничий цех, де вони можуть працювати.

**Коломия: перше в місті соціальне підприємство,
де працюють люди з інвалідністю**

За підтримки Проекту ПРОМІС у Коломиї заснували перше соціальне підприємство, де працюють молоді люди з інвалідністю, – майстерню з пошиття екоsumок. Крім того, що крій і шиття допомагають розвивати моторику рук, тактильні відчуття, концентрацію уваги, заняття даватиме дохід і формуватиме певний рівень незалежності людей з інвалідністю. Ми допомогли обладнати майстерню всім необхідним і провести для зацікавленої молоді тренінги щодо технологічних особливостей виготовлення й обробки екторбинок. Виготовлені з домотканого полотна та спанбонду сумки продаватимуть у крамницях і супермаркетах Коломиї, на ярмарках у туристичних місцевостях, а також онлайн. До трудової діяльності в майстерні залучать близько 15 осіб.

2.3. Жіноче підприємництво

Одним із важливих пріоритетів діяльності Проекту ПРОМІС було посилення участі жінок у місцевому економічному розвитку. Ми активно допомагали трансформувати роль жінок в українських громадах, відкривали нові можливості для реалізації їхніх підприємницьких ідей і сприяли зміцненню позицій у суспільстві.

За підтримки Проекту ПРОМІС у містах-партнерах відбулося **вісім тренінгів для жінок, які планують розпочати власну справу**. Це допомогло жінкам не лише розкрити свій потенціал щодо ведення бізнесу, а й дало фундаментальні знання про механізми бізнес-планування та промоції продуктів.

Також чотири роки поспіль Проект ПРОМІС підтримував проведення **Українського Жіночого Конгресу** – масштабного загальнонаціонального заходу, який збирає найактивніших жінок і чоловіків із різних сфер публічного життя: політики, бізнесу, неурядового сектору, медіа – довкола ідеї забезпечення гендерної рівності як базового елементу сталого розвитку української держави.

Щоб допомогти виявити й подолати перешкоди, які стримують активний розвиток жіночого підприємництва, ми розробили безкоштовний **навчальний онлайн-курс про жіночий бізнес**. Він допомагає з'ясувати ключові переваги й особливості жіночого підприємництва, розкриває успішні українські та закордонні практики, знайомить із дієвими інструментами підтримки жінок в бізнесі.

Ми активно підтримували жінок у їхніх прагненнях реалізувати власні бізнес-ідеї, набути підприємницьких знань і навичок чи здобути нові спеціалізації та вигідно монетизувати їх. Дбали про те, щоб наша підтримка була не формальною, а справді дієвою та результативною, що наочно підтверджують історії тих жінок, які скористалися наданими можливостями.

На Вінниччині розпочав роботу жіночий стартап зі створення крафтових середньовічних страв

У 2020 році на Вінниччині в місті Барі місцева жителька Оксана Бас запустила стартап-проект зі створення крафтових середньовічних страв «Кухня королеви Бони». Одним із важливих етапів формування ідеї проекту стала участь Оксани в навчанні з основ підприємницької діяльності, що відбулося за сприяння Проекту ПРОМІС. Бізнес-план «Кухні королеви Бони» став одним із переможців обласного конкурсу для підприємців-початківців. Приклад цієї ініціативи чітко демонструє: жінки можуть розвивати туристичний потенціал регіону, створювати нові робочі місця, збільшувати надходження до місцевого бюджету, сприяти розвитку суміжних бізнесів і навколишніх громад.

У Кременчуці вчать жінок, як створити бізнес із мистецтва

За підтримки Проекту ПРОМІС у Кременчуці створили студію креативних мистецтв ArtElf — простір, де тепер збираються майстрині креативної індустрії та охочі освоїти конкретні види мистецтва. Це перша організація в місті, яка дбає про розширення можливостей для талановитих мешканок Кременчука, дає їм змогу отримати професійні знання й навички, потрібні для започаткування власної справи у творчій сфері. За сприяння Проекту ПРОМІС у студії провели навчальні курси флористики та декору, валяння, живопису й виготовлення ляльок ручної роботи. Ученицями були, зокрема, мами в декреті, багатодітні мами, пенсіонерки та жінки з інвалідністю, які при бажанні зможуть вигідно монетизувати набуті вміння.

Як франківчанки створили успішний бізнес із приготування равликів

Восени 2019 року в Івано-Франківську двоє жінок заснували ексклюзивну компанію Franko Snail, яка займається приготуванням страв із равликів і популяризує культуру їх споживання в Україні. Співзасновниці підприємства Алла Нагірна та Вікторія Козубаш наважилися запустити проект завдяки участі в навчальному курсі для жінок «Успіх у бізнесі», що відбувся у Франківську за сприяння Проекту ПРОМІС. Курс був спрямований на активізацію підприємницького потенціалу жінок і формував у них розуміння того, що їхня активна діяльність може позитивно впливати на розвиток економіки міста, регіону й держави. Продавши понад 20 кг равликів за перші два місяці роботи, Franko Snail нині можуть похвалитися ще кращими результатами й амбітнішими планами: компанія запустила гастротури на равликову ферму, облаштовує повноцінний виробничий цех і невдовзі планує відкрити невеликий ресторан.

2.4. Бізнес-асоціації як адвокати малого й середнього бізнесу

Ми вважаємо, що в контексті прискорення економічного розвитку українських громад та налагодження ефективної взаємодії між бізнесом і владою важливу роль відіграють бізнес-асоціації. Їхня робота є особливо затребуваною в секторі малого й середнього підприємництва — пріоритетному для Проекту ПРОМІС. Тож посилення спроможностей підприємців і формування сприятливого бізнес-середовища в містах-партнерах супроводжувалося створенням і підтримкою розвитку 9 асоціацій.

Ми допомогли зміцнити організаційний потенціал команд асоціацій, посилили їхні адвокаційні навички й активності, сприяли встановленню ділових контактів, налагоджували партнерства, модерували зв'язки з інвесторами, організували зустрічі з політиками й дипломатами, допомагали готувати проекти законодавчих змін.

Мелітопольська черешня стає міжнародним брендом

За підтримки Проекту ПРОМІС для Мелітополя розроблено Програму просування продукції на зовнішні ринки, яка передбачає підвищення експортного потенціалу міста й популяризацію місцевих виробників. У межах її виконання у 2019 році було засновано громадську спілку «Асоціація виробників мелітопольської черешні». Організація ініціювала дуже важливий крок для розвитку місцевого підприємництва – реєстрацію географічного зазначення черешні, що стане для членів спілки потужним інструментом захисту прав своєї продукції, підвищить її цінність і впізнаваність, а також істотно розширить експортні можливості. Проект ПРОМІС допоміг Асоціації розробити норми специфікації для місцевої черешні, і у 2020 році мелітопольська черешня офіційно стала міжнародним брендом – першою українською ягодою, яка має право на визнання в Євросоюзі.

Ладижин: підприємці вирощують і збирають рослини для кооперативу «Голден Флора»

У Ладжині на Вінниччині було створено унікальний для України кооператив із назвою «Голден Флора», співзасновницею якого є Асоціація культурного підприємництва «Пік-Арт». До становлення та розвитку кооперативу, де заготовляють лікарську рослинну сировину для подальшої реалізації, у 2020 році долучився і Проект ПРОМІС. Уже сьогодні «Голден Флора» залучила до співпраці багатьох ладжинців і мешканців прилеглих громад, надавши їм можливість додаткового заробітку. Спільно з командою кооперативу асоціація «Пік-Арт» працює над запуском повного циклу виробництва готових продуктів, які згодом продаватимуть під брендом «Голден Флора»: сухофрукти, чаї, ефірні олії, натуральне мило.

Горішні Плавні: Спілка експортерів виготовляє унікальну для України продукцію та виводить її на зовнішні ринки

У 2017 році за підтримки Проекту ПРОМІС підприємці Горішніх Плавнів заснували Спілку малих та середніх експортерів, яка об'єднує та нарощує зусилля місцевого бізнесу у прагненні виходу на нові зовнішні ринки збуту. З ініціативи бізнес-асоціації та за сприяння Проекту ПРОМІС у місті було створено перший в Україні навчально-виробничий центр, який здійснює перекваліфікацію швачок і кравців для виробництва «біг-бегів» — м'якої упаковки промислового призначення. Оснащення центру відбулося завдяки злагодженій роботі й об'єднанню ресурсів членів Спілки експортерів. Водночас його запуск допоміг не лише поживавити діяльність місцевих швейних підприємств, а й диверсифікувати економіку міста. Навчально-виробничому центру вже вдалося досягти значних результатів: тут шиють понад 50 тисяч одиниць продукції на місяць, а виготовлені «біг-бег» успішно продають за кордон.

2.5. Фонд сприяння розвитку малих та середніх підприємств

Задля створення сприятливого бізнес-клімату, формування якісної інфраструктури й ефективного розвитку трисекторного партнерства в межах Проекту ПРОМІС було створено Фонд сприяння розвитку малих та середніх підприємств. Через Фонд ми підтримали втілення 45 проектів, у рамках яких у містах-партнерах було посилено експортні можливості місцевого бізнесу, створено бізнес-інкубатори, консалтингові центри, коворкінги, клуби підприємців.

Обсяг співфінансування

У Миргороді відкрили коворкінг для майстрів-керамістів

Наприкінці 2020 року за підтримки Проекту ПРОМІС у Миргороді відкрили ремісничий коворкінг «Миргородський центр кераміки» — простір, що покликаний об'єднати майстрів-початківців і досвідчених виробників художньої кераміки для спільної роботи, обміну досвідом і реалізації продукції. Колективна майстерня не лише забезпечить місцевих майстрів високоякісною матеріально-технічною базою, а й стане важливим імпульсом для нової хвилі розвитку традиційного народного ремесла гончарства й кераміки в місті. Майстри орендуватимуть тут обладнання чи працюватимуть над своїми проектами за помірну погодинну плату. Також у майстерні планують проводити платні сеанси арт-терапії, майстер-класи з ліплення для дітей, додаткові навчальні заходи для молоді.

Також Проект ПРОМІС допоміг запустити на базі коворкінгу комплексне навчання ремесла й підприємництва для охочих професійно займатися виготовленням керамічних виробів. Групу з 15 осіб навчав майстер, який упродовж життя працює з керамікою та має більш ніж 10 років досвіду приватного підприємництва в цій галузі. Частина учнів залишиться працювати в коворкінгу на регулярній основі.

Учасники Жмеринського промислового кластеру виготовляють «розумні» смітники для українських міст

У 2019 році з ініціативи Проекту ПРОМІС бізнесмени Жмеринки, які займаються виготовленням металопродукції, об'єдналися у громадську спілку «Жмеринський промисловий кластер» задля посилення можливостей розвитку своїх підприємств. Наступного року Проект ПРОМІС допоміг спілці придбати листовий гідравлічний прес, а учасники кластеру розробили модель його спільного використання, завдяки чому знизили власні виробничі витрати й підвищили якість виробів. На особливу увагу заслуговує продукція, а саме «розумні» системи для збору сміття, яку тепер у місті виготовляють із використанням нового устаткування. Члени «Жмеринського промислового кластеру» першими в Україні виготовляють підземні смітники, які є повністю автономними й живляться від сонячних батарей. Це інноваційна розробка, аналогів якій на цей час немає навіть у країнах Європи.

Полтавські підприємці системно нарощують свої експортні можливості

Проект ПРОМІС долучився до реалізації одного зі стратегічних завдань на шляху розвитку економіки Полтави — посилення експортної діяльності місцевих товаровиробників. За його підтримки було втілено комплексну ініціативу щодо стимулювання експортної спроможності підприємств та адаптації їхньої продукції до вимог країн-імпортерів. Представники більш як 20 підприємств із трьох галузей промисловості: легкої, харчової та машинобудування — опанували алгоритм виходу на експорт і вчилися формувати унікальні торговельні пропозиції для конкретних закордонних ринків. Навчання й участь у промоційних заходах стали важливим етапом у розширенні можливостей полтавських підприємців: надалі вони зможуть поступово нарощувати об'єм експорту, що, своєю чергою, сприятиме економічному розвитку регіону.

3 ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ТА МІЖВІДОМЧА СПІВПРАЦЯ

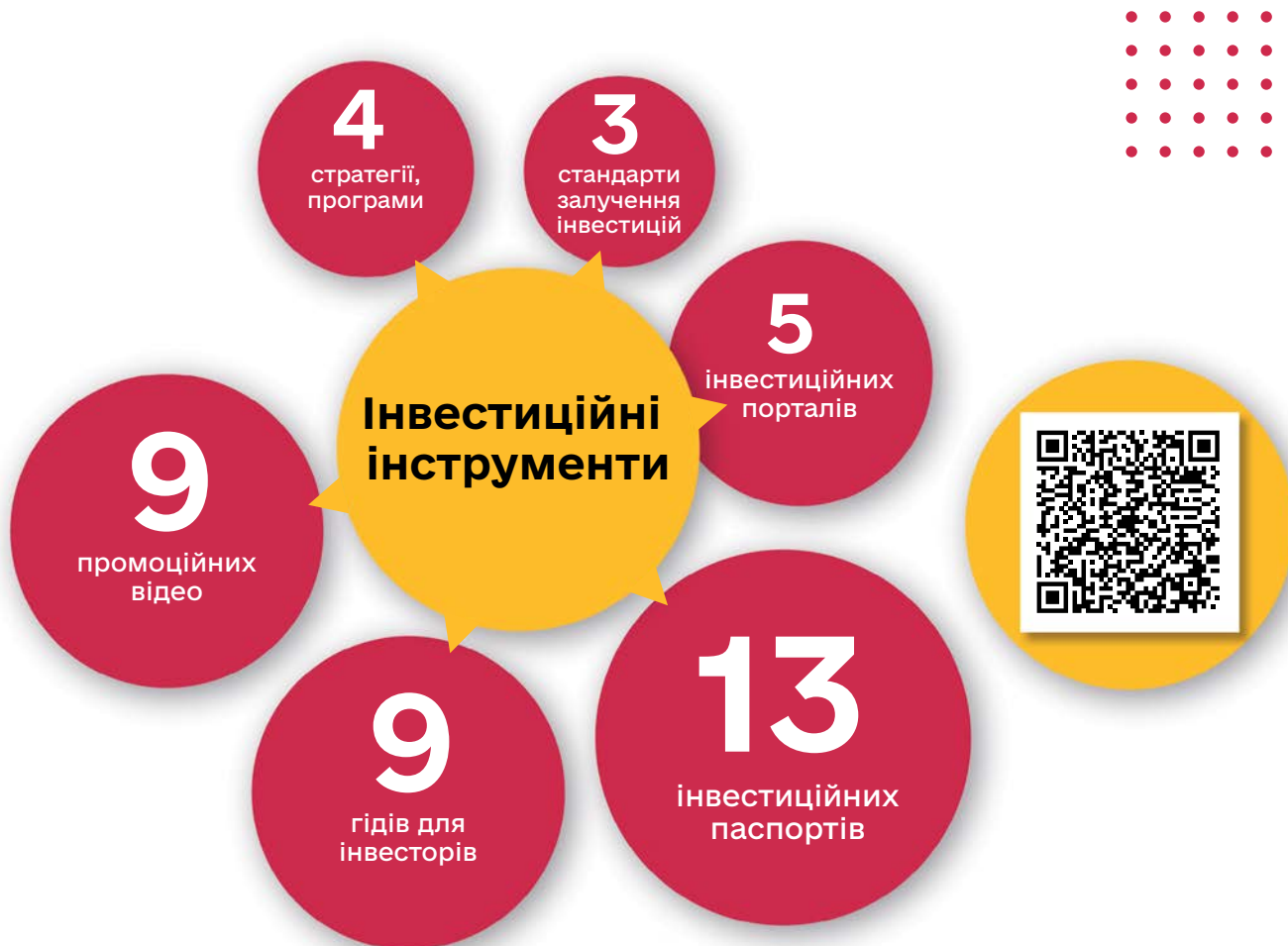
У всіх містах-партнерах Проект ПРОМІС утілював ініціативи та заходи, спрямовані на підвищення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування й формування політики дієвої співпраці між різними рівнями влади. Ми активно допомагали муніципалітетам побудувати відповідно до вимог децентралізації ефективну модель взаємодії із центральними органами влади. Починаючи з 2015 року діяльність у цьому напрямі супроводжувалася надійною підтримкою Асоціації міст України.

Отже, нам вдалося підвищити фаховий рівень службовців місцевих, регіональних і центральних органів влади у сфері демократичного врядування, децентралізації, місцевого економічного розвитку, інвестицій і торгівлі. Також ми істотно розширили міжвідомчий діалог і зміцнили потенціал муніципального сектору України задля сприяння місцевому економічному розвитку й ефективному врядуванню.

3.1. залучення інвестицій для забезпечення конкурентоспроможності

З 2015 року Проект ПРОМІС допомагав містам-партнерам вибудовувати якісно нову й ефективну модель відносин з інвесторами, оскільки у глобалізованому світі міста й регіони динамічно конкурують за інвестиції та саме від інтенсивності їх залучення залежить і рівень економічного розвитку територій, і безпосередньо добробут жителів. Спільно з представниками органів місцевого самоврядування експерти розробили низку інвестиційних інструментів і заходів як для міст, так і для областей.

Вінниця демонструє системний підхід до залучення інвестицій

Проект ПРОМІС значною мірою долучився до покращення умов для ведення бізнесу у Вінниці. Зокрема, у рамках комплексної співпраці з містом розроблено програми сприяння залученню інвестицій у Вінницьку територіальну громаду на 2018–2020 та 2021–2023 роки, що забезпечило формування системного підходу в управлінні інвестиційною діяльністю. Маючи на меті формування позитивного інвестиційного іміджу міста, Вінницька міська рада спільно з Проектом ПРОМІС розробила Інвестиційний паспорт Вінниці, а також експерти надали фахову допомогу в підготовці технічних вимог і розробці концепції інвестиційного порталу Invest in Vinnytsia – ключового маркетингового інструменту, що покликаний наочно розкривати можливості громади, її основні переваги, актуальні інвестиційні пропозиції. Першою серед українських міст Вінниця запровадила методології та стандарти не лише залучення, а й супроводу інвесторів, що на сьогодні є необхідною умовою та успішною практикою багатьох країн світу.

Полтавщина системно працює над залученням інвестицій: в області вже діють 244 підприємства з інвестиціями із 43 країн світу

З 2015 року Проект ПРОМІС був надійним партнером Полтавської ОДА й допоміг області вивести на якісно новий рівень інвестиційні інструменти та культуру діалогу з інвестором. За підтримки експертів Проекту ПРОМІС для регіону було розроблено рекомендації щодо залучення й супроводу інвесторів, а також інвестиційний портал Полтавщини – незамінний інформаційний ресурс, що презентує економічний потенціал області, містить структуровані дані про інвестиційні пріоритети й актуальні пропозиції регіону. Услід за порталом для регіону розробили Інвестиційний паспорт. Унаслідок низки цілеспрямованих заходів задля формування інвестиційного профілю область перестали вважати суто аграрним краєм, натомість тепер знають також і про високий промисловий потенціал. Зусилля щодо посилення інвестиційної привабливості Полтавської області вже дають свої плоди, а зацікавленість інвесторів зростає.

3.2. Професійний розвиток працівників ОМС і майбутніх муніципальних лідерів

Оскільки для ефективного місцевого економічного розвитку потрібні кваліфіковані кадри, Проект ПРОМІС системно допомагав готувати їх через участь у численних навчальних програмах. Крім семінарів і тренінгів, ми сприяли підвищенню кваліфікації посадовців за допомогою навчальних візитів за кордон, онлайн-навчання, веб-конференцій, розроблення методичної літератури. Так ми комплексно розвивали спроможність місцевих посадовців працювати в конкурентних умовах децентралізації та розбудовувати своє місто.

У рамках співпраці Проекту ПРОМІС із Національною академією державного управління при Президентові України (НАДУ) було розроблено **Професійну програму підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування з питань місцевого економічного розвитку**, яку у 2019 році погодило Національне агентство державної служби України (НАДС). Програму передано до 24 регіональних центрів підвищення кваліфікації, і деякі з них унесли її до річних навчальних планів. У п'яти пілотних регіонах – Вінниці, Полтаві, Запоріжжі, Івано-Франківську та Дніпрі – Проект ПРОМІС спільно з регіональними центрами підвищення кваліфікації провів демонстраційне очне навчання. Крім цього, матеріали, напрацьовані Проектом ПРОМІС, використовують заклади вищої освіти в різних українських містах для створення власних навчальних програм із місцевого економічного розвитку.

Професійна програма підвищення кваліфікації з місцевого економічного розвитку НАДУ

16

областей-учасниць

591

посадову особу навчено

46

місцевих тренерів підготовлено

Розвиток міста через зміцнення знань та управлінських навичок органів місцевого самоврядування: досвід Хмельника

На прикладі Хмельника можна побачити, як навчальні можливості, забезпечені з ініціативи Проекту ПРОМІС, допомогли зміцнити як особистий управлінський потенціал міського голови, так і силу його команди. Здобуті знання та компетенції трансформувалися в ефективне вирішення актуальних для громади проблем. Ми сприяли участі очільників міст у навчальних турах до Польщі й Канади, де вони знайомилися з найкращим міжнародним досвідом відкритого врядування, міжмуніципальної співпраці та економічного розвитку. Також хмельницькі посадовці підвищили свої знання щодо місцевого економічного розвитку через програму підвищення кваліфікації, розроблену Проектом ПРОМІС спільно з НАДУ при Президентіві України.

Передусім ця програма потрібна посадовцям для розвитку компетенцій, необхідних для ефективного управління місцевим економічним розвитком і впровадження реформ. Також набуті знання й навички допомагають стратегічно мислити та оперативно ухвалювати рішення в нестандартних ситуаціях, застосовувати інноваційні підходи і гнучкість під час виконання управлінських завдань.

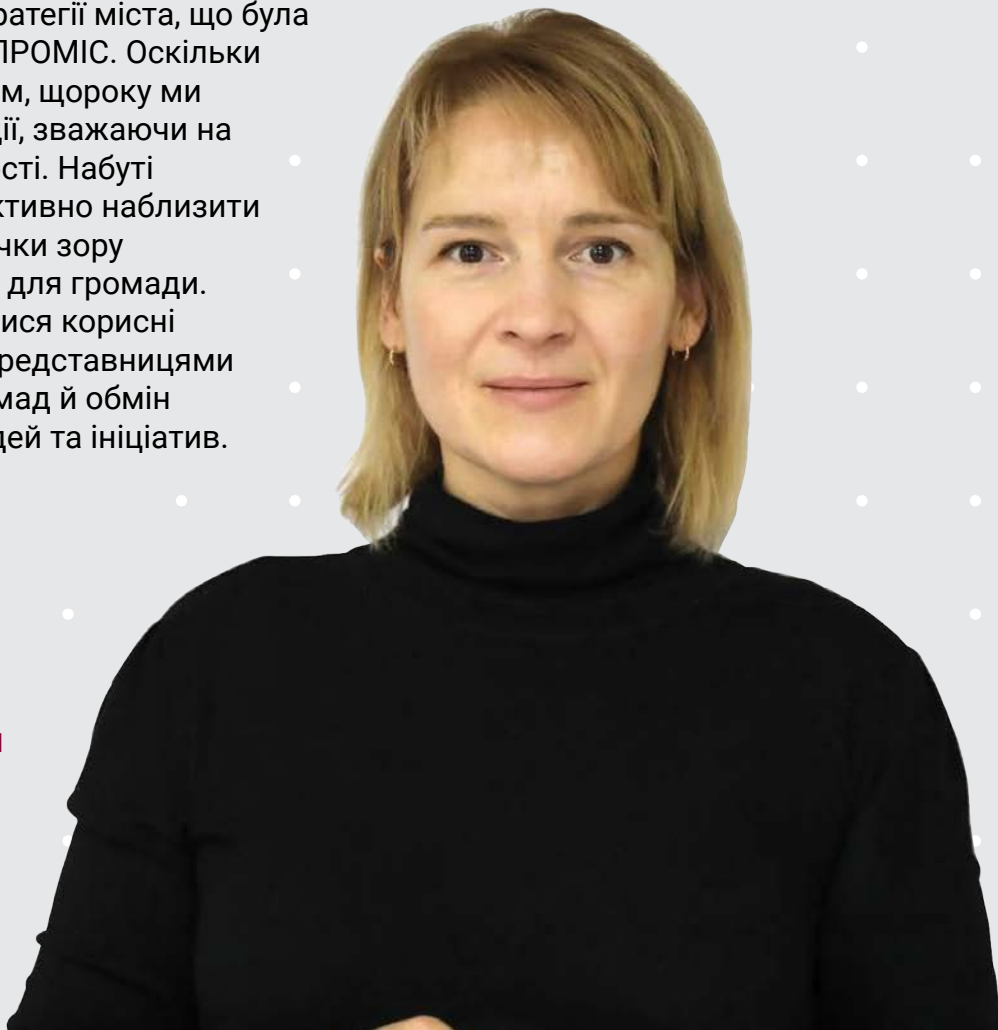

Набуття нових навичок управління у сфері місцевого економічного розвитку є запорукою забезпечення сталості впровадження місцевих ініціатив. Навчальна програма дала змогу підвищити компетенції зі стратегічного планування, моніторингу, аналізу ризиків, що своєю чергою значно покращило якість виконання поточних завдань.

Зокрема, здобуті знання було використано при складанні плану виконання маркетингової стратегії міста, що була розроблена за підтримки Проекту ПРОМІС. Оскільки стратегічний документ є динамічним, щороку ми удосконалюємо план його реалізації, зважаючи на актуальні виклики та нові можливості. Набуті компетенції допомагають нам ефективно наблизити цей план до реалій сьогодення з точки зору можливостей виконання та користі для громади. Поміж тим, під час навчання відбулися корисні знайомства з представниками та представницями новостворених територіальних громад й обмін досвідом у впровадженні цікавих ідей та ініціатив.

Олександра Григорович

**Керівниця відділу
муніципального маркетингу
та прогнозування Управління
соціально-економічного
розвитку Мелітополя**

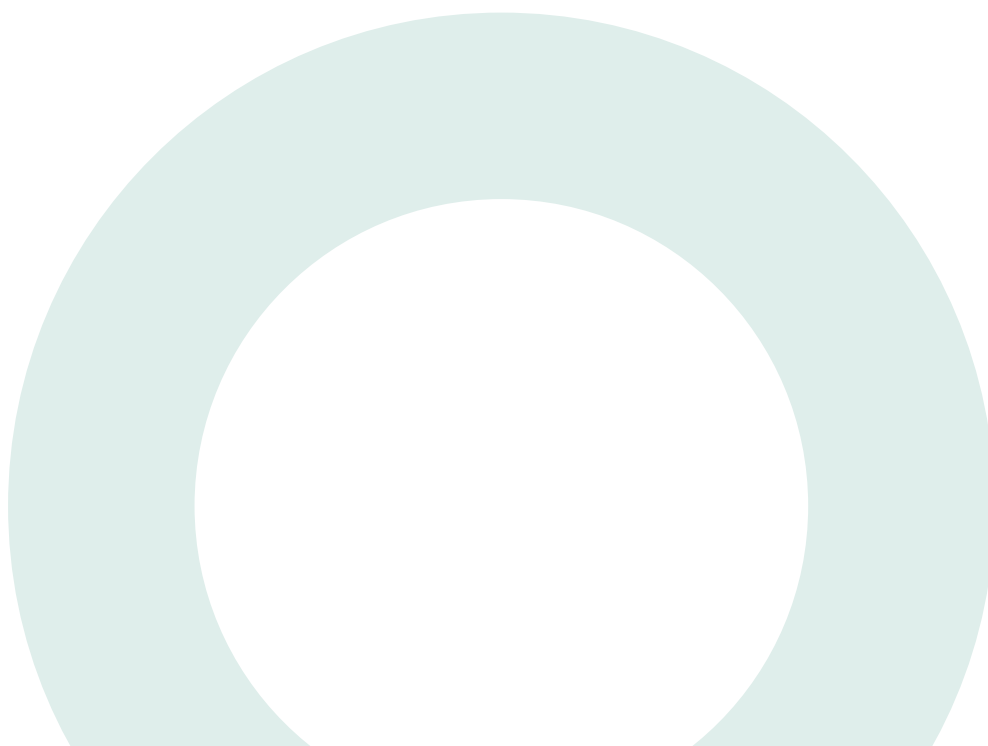
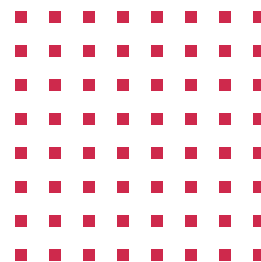
3.3. Розбудова спроможності Асоціації міст України

Починаючи з 2015 року Проект ПРОМІС активно співпрацював з Асоціацією міст України (АМУ), яка представляє та лобює інтереси місцевих громад й об'єднує понад 900 територіальних громад у всіх областях.

У 2016 році з нашої ініціативи розроблено **Стратегію розвитку регіональних відділень АМУ, що стало відправною точкою для їх реорганізації в інноваційні інформаційно-сервісні центри**. Ми обрали п'ять пілотних областей, де допомогли розробити та впровадити стратегії розвитку регіональних відділень, і подбали про те, щоб у кожному з них були сформовані передумови для подальшого самостійного зростання. Сьогодні ці відділення АМУ успішно працюють, надають широкий спектр послуг у своїх громадах і є самоокупними організаціями.

Варто згадати, що в рамках співпраці з Проектом «Місцевий економічний розвиток міст України», який у 2010–2015 роках впроваджувала Федерація канадських муніципалітетів, у партнерстві з АМУ було розроблено Автоматизовану систему муніципальної статистики (АСМС). Це електронна система збору, збереження та обробки інформації про основні сфери життєдіяльності територіальних громад і діяльність органів місцевого самоврядування. У 2017 році Проект ПРОМІС активізував діяльність із підтримки цієї системи та реалізував низку заходів для забезпечення її сталого розвитку. Станом на кінець 2020 року можливостями АСМС скористалися 337 міст – членів АМУ.

Через кризу до лідерства: як змінилось Луганське регіональне відділення АМУ

З-поміж пілотних регіонів Проекту ПРОМІС яскравий приклад зростання продемонструвало Луганське регіональне відділення АМУ. Його команда зуміла максимально ефективно скористатися наданою підтримкою, наростила та посилила інституційний потенціал, забезпечила сприятливі умови для подальшого сталого розвитку. Якщо у 2014 році відділення фактично було на межі закриття, то у 2020 році в його складі було вже 26 територіальних громад. Тут першими почали надавати платні послуги органам місцевого самоврядування та продовжують активно формувати конкурентоспроможну позицію на національному рівні. Зміцнення потенціалу Луганського відділення супроводжувалося постійною допомогою Проекту ПРОМІС, яка складалась із двох компонентів: підтримка висококваліфікованого консультанта й передання методології стратегічного планування, що дало можливість грамотно вибудувати напрями подальшого розвитку.

3.4. Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад

Також Проект ПРОМІС у співпраці з АМУ активно діяв у напрямі впровадження гендерної рівності в Україні. Практичним інструментом реалізації політики рівності на місцевому рівні стала Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад, розроблена у 2004 році Радою європейських муніципалітетів і регіонів. Хартія, яку підписали вже більш як 80 українських міст, допомагає органам місцевого самоврядування досягати рівності у громадах завдяки ідентифікації та мінімізації ризиків дискримінації за будь-якими ознаками.

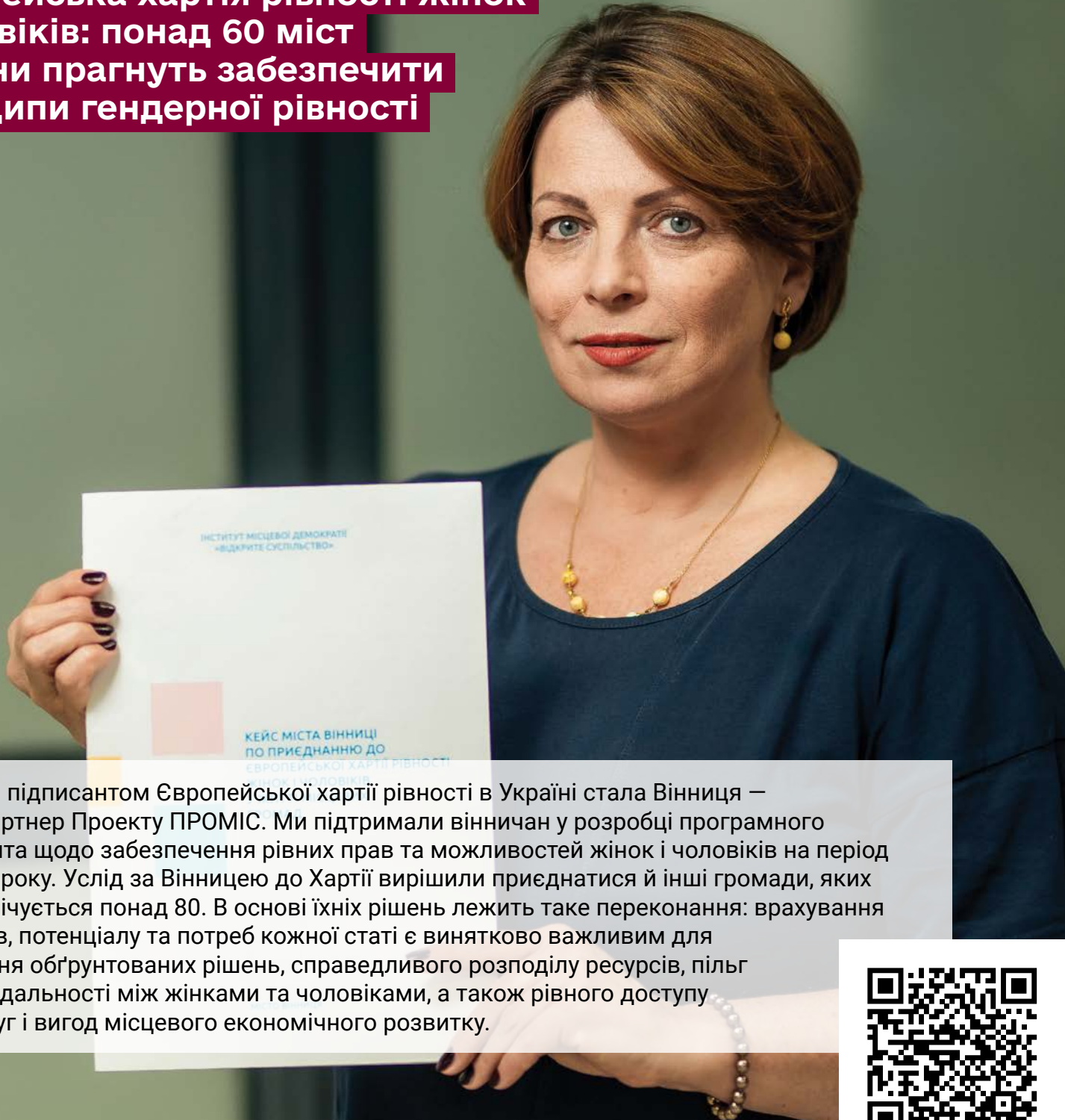
” Сьогодні в Україні процес визнання важливості рівних прав і можливостей людей незалежно від статі набув незворотного характеру та продовжує розгортатись. Важливим кроком уперед у розвитку місцевих громад стало підписання Європейської хартії рівності жінок і чоловіків. Передусім у міст-підписантів змінюється підхід до роботи, адже органи місцевого самоврядування публічно демонструють відданість принципам гендерної рівності і беруть на себе зобов'язання реалізовувати їх на своїй території. У результаті у громадах поступово змінюється спосіб мислення й саме ставлення до гендерної політики, а це неминуче проникає в управлінські процеси, зміщує акценти в усій діяльності.

Олександр Слобожан
Виконавчий директор
Асоціації міст України

Європейська хартія рівності жінок і чоловіків: понад 60 міст України прагнуть забезпечити принципи гендерної рівності

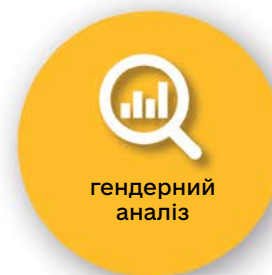
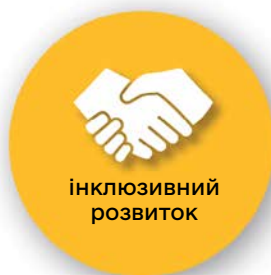

Першим підписантом Європейської хартії рівності в Україні стала Вінниця — місто-партнер Проекту ПРОМІС. Ми підтримали вінничан у розробці програмного документа щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2023 року. Услід за Вінницею до Хартії вирішили приєднатися й інші громади, яких нині налічується понад 80. В основі їхніх рішень лежить таке переконання: врахування інтересів, потенціалу та потреб кожної статі є винятково важливим для ухвалення обґрунтованих рішень, справедливого розподілу ресурсів, пільг і відповідальності між жінками та чоловіками, а також рівного доступу до послуг і вигод місцевого економічного розвитку.

3.5. Підтримка гендерних ініціатив

Іншим напрямом співпраці з Асоціацією міст України стала реалізація конкурсу короткострокових ініціатив, що спрямовані на досягнення конкретних результатів щодо підвищення активності жінок в економічному житті громад і в процесі ухвалення рішень на місцевому рівні. У 2017–2020 роках було проведено чотири всеукраїнські конкурси, за результатами яких 38 ініціатив отримали фінансову підтримку на суми від 40 000 до 150 000 грн. Підтримані проекти спрямовані на розбудову місцевого потенціалу, пов'язаного з участю жінок в економічному розвитку, усунення дискримінації за ознакою статі на ринку праці, скорочення безробіття серед жінок, розширення їхніх економічних можливостей, розвиток жіночого підприємництва.

Гендерні ініціативи міст і громад України: кращі практики та рекомендації

CIVITAS

Ініціація змін

Дія Ми

Рівненщина: жінки посилюють свій вплив на ухвалення рішень місцевого рівня

Один із проектів-переможців конкурсу гендерних ініціатив спрямований на посилення впливу жінок Гоцанського району та Смизької ОТГ Рівненської області на ухвалення рішень на місцевому рівні. У межах його втілення місцеві жительки заснували дві нові громадські організації: Агенцію розвитку громад «Ініціація змін» у Смизі та Платформу жіночих ініціатив «ДіяМи» в Гоці. Розроблення стратегій їхнього розвитку та планування операційної діяльності відбулися під час серії спеціальних освітніх заходів, до яких долучилися десятки місцевих жінок. Щоб укотре підкреслити потребу в активному залученні жінок до розвитку громад, учасниці проекту зняли серію соціальних відеороликів, зібравши історії місцевих мешканок: працівниць закладів освіти й культури, громадських діячок, лікарки, підприємниці, матерів дітей з інвалідністю.

Команда

Усі наші досягнення, напрацювання й успішні історії про #МістаТаЗміни стали можливі завдяки професійності та злагодженій роботі великої команди Проекту ПРОМІС. Це десятки відданих і цілеспрямованих фахівців, які спільними зусиллями допомагали розвивати можливості українських громад. Для ефективного здійснення багатовекторної діяльності ми об'єднали найкращих спеціалістів для роботи в київському офісі та партнерських регіонах, а до втілення окремих ініціатив залучили висококваліфікованих консультантів.

Безумовно, вагомим складником успіху Проекту ПРОМІС стала активна співпраця з нашими канадськими партнерами. Експерти з канадських міст – підприємці, працівники міських рад, керівники та службовці департаментів різноманітних профілів – на волонтерських засадах допомагали українським містам віднаходити оптимальні рішення щодо низки питань місцевого значення й щедро ділилися передовими не лише знаннями, а й досвідом у сфері муніципального розвитку. Крім цього, у Канаді неодноразово гостинно приймали українські делегації, для представників наших міст-партнерів проводили навчальні заходи та комплексні програми коучингу. Цей неоціненний досвід міжнародного партнерства дав змогу українцям і розширити професійні горизонти, і здійснити незворотний позитивний вплив на зростання своїх громад.

Депозитарій знань Проекту ПРОМІС

Окремим фокусом Проекту ПРОМІС є забезпечення сталості впроваджених ініціатив та акумуляція їх успішних результатів у знання за допомогою розробки експертних посібників та кейс-стаді. Депозитарій знань Проекту стане у пригоді кожному, хто хоче успішно та активно розвивати свою громаду.

Кейс-стаді «Розробка стратегій розвитку міст в Україні: інструкція та огляд практик»

Кейс-стаді «Стратегічна екологічна оцінка: досвід упровадження в містах України»

Кейс-стаді «Упровадження та вдосконалення громадського бюджету: досвід українських міст і рекомендації»

Кейс-стаді «Брендинг і маркетинг території»

Кейс-стаді «Соціальне підприємництво та інклюзія: досвід українських міст»

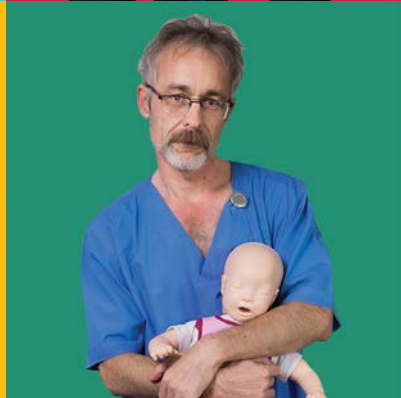

Кейс-стаді «Впровадження інвестиційних інструментів на регіональному та муніципальному рівнях»

Кейс-стаді «Розбудова потенціалу бізнес-асоціацій в Україні»

Історії успіху #МістаТаЗміни

